

حقیقت

مجلهٔ علمی فرهنگی جهادی

سال دوازدهم
شماره پنجم

ذوالقعده و ذوالحجه ۱۴۴۶ هـ ق
سرطان و اسد ۱۴۰۴ هـ ش
جولائی و آگوست ۲۰۲۵ م

Summary of the Contents of This Issue
of "Haqiqat" Magazine in English

مجله علمی فرهنگی جهادی
حقیقت

سال دوازدهم، شماره پنجم * ذوالقعده و ذوالحجه ۱۴۴۶ هـ ق * سرطان و اسد ۱۴۰۴ هـ ش * جولائی و آگوست ۲۰۲۵م

مدیرمسئول: احمد تنویر (مولوی نعیم‌الحق حقانی)

صاحب امتیاز:
امارت اسلامی افغانستان

هیئت تحریریه:
محمدداود مهاجر - سعید مبارز - عبدالله هروی
طلحه بدخشانی - صلاح‌الدین نیمروزی - احمدالله جلالی

تماس:
Haqiqat.mag@gmail.com
ایمیل مجله تنها آدرس دریافت مقالات نویسندگان می‌باشد.

صفحه توئیتر مجله حقیقت:
@HaqiqatMagazine

مترجم انگلیسی: حشمت ناصری
دیزاین: صابر بلوچ

فهرست مضامین

ثبات منطقه، منفعتی‌ست برای همه

جهان امروز با وجود پیشرفت‌هایی که داشته است، بیشتر از هر زمانی، برای انسان‌ها، با خطر به همراه است. چون در جهان امروز، به اندازه پیشرفت‌هایی که در عرصه‌های مختلف صورت گرفته، سلاح‌های کشنده‌ی جمعی و وسایل کشنده نیز به مراتب بیشتر از گذشته شده است.

طی ماه‌های اخیر، ما شاهد حملات غیرانسانی نیروهای رژیم صهیونیستی به باریکهٔ غزه بودیم که در آن، هزاران نفر شهید شده و هزاران تن دیگر زخمی گردیدند و هزاران فرد هم با مشکل کمبود مواد اولیه روبرو شدند.

این ناهنجاری‌ها در منطقه که توسط رژیم صهیونیستی بزرگ شد، در کنار آن که تلفات انسانی و مالی به همراه داشت، دامنه‌ای گسترده‌تر پیدا کرد و به دولت ایران نیز رسید.

اما آن چه برای منطقه و کشورهای منطقه مهم و حیاتی است، ثبات است. ثباتی که می‌تواند در توسعه و پیش‌رفت کشورها، از طریق گسترش همکاری‌های همه‌جانبه در بخش‌های مختلف، نقش حیاتی بازی کند. قاره آسیا و به ویژه منطقه‌ی آسیای مرکزی، جنوبی و غربی که با کشور عزیز ما افغانستان در ارتباط‌اند، منابع و امکانات معدنی و اقتصادی فراوان دارد که در صورت مدیریت شدن و موجودیت ثبات در منطقه، هم نیازمندی‌های کشورها را بر اساس رعایت اصول و قوانین ملی و بین‌المللی تامین خواهد کرد و هم توسعه دوامدار را رقم خواهد زد.

بی‌ثباتی و درگیری به نفع هیچ قدرتی در منطقه نیست، بلکی برعکس آن نیز امکان اتفاق افتادن وجود دارد. هر کشوری که نابسامان باشد، تاثیرات اقتصادی و روحی بر کشورهای همسایه‌اش و کشورهای منطقه می‌گذارد.

اگر به روند شکل‌گیری تمدن‌های بشری در منطقه نظری بیاندازیم، می‌بینیم که این تمدن‌ها از بلخ باستانی مرکز آریا گرفته تا بین النهرین، شام، مصر و دیگر تمدن‌های کهن منطقه، همه به این دلیل در این مناطق شکل گرفته بودند که امکانات وجود داشته و رنسانس شرق که در افغانستان رقم خورده، بیانگر این است که این منطقه از امکانات و مزایای خوبی برخودار است.

حالا برای استفاده از این مزایا و کار روی آن، ثبات در منطقه ضروری است و همکاری‌های بین کشوری بر اساس منافع و احترام متقابل بر اساس قوانین ملی و بین‌المللی، راه رسیدن به این مزایا را هموار می‌سازد.

اختلاف بین کشورهای منطقه، به نفع هیچ کدام نیست. صلح است که از خونریزی جلوگیری کرده، مانع از وارد شدن خسارات هنگفت مالی می‌گردد، خساراتی که بعدا هزینه زیاد برای رسیدگی به آن دربرخواهد داشت، هزینه‌ای که می‌شود در عرصه بازسازی و پیشرفت و رابط مثبت و همکاری‌ها بین کشورها به مصرف برسد.

آوارگی، خسارات جانی و مالی، ضررهای جبران‌ناپذیر و مواردی از این قبیل، نتیجه‌ی درگیری‌ها بین کشورها است که اگر به جای درگیری، صلح تامین گردد، منطقه به سوی تعالی و پیشرفت کام برخواهد داشت.

در چنین شرایطی، هر کشوری مجبور می‌شود که به جای هزینه کردن روی سلاح و مهمات، روی بازسازی و فراهم‌آوری امکانات بیشتر به شهروندان‌اش کار کند، هم به خود و هم به دیگر کشورهای همسایه منفعت برساند و هزاران طرح توسعه‌ای را که به انسان‌ها، رفاه و سهولت به وجود می‌آورد، عملی سازد.

به امید آن که صلح و ثبات در منطقه به طور کامل تامین و برای همه کشورها، در پرتو ارزش‌ها، مزایای بی‌شمار برساند.

افغانستان

محور اقتصاد منطقه

اسماعیل امینی
استاد پوهنتون هرات

به درستی که پیش‌بینی وقایع و تحلیل رویدادهای سیاسی/اقتصادی در عصر حاضر، به دلیل پیچیدگی‌ها، تعدد بازیگران و متغیرهای دخیل و تأثیرگذار در روابط بین‌الملل، امری دشوار و مشکل تر از قبل شده است.

ساختار نامشخص کنونی و در حال تغییر و شکل‌گیری نظام بین‌الملل، با ساختار دو قطبی و ساده دوران جنگ سرد به لحاظ زمینه‌ها و پارادایم‌های حاکم بر آن به شدت متفاوت شده است.

سرعت تحولات و تأثیرات عمیق و جدی بر واحدهای سیاسی و محیط پیرامونی، کاربرد نظریه‌های روابط بین‌الملل را گیج و ناتوان از توضیح و پیش‌بینی وقایع نموده و تعاملات و محاسبات جهانی را پیچیده و چند وجهی کرده است.

منافع ملی کشورها بیش از گذشته، در تضاد و تناقض آشکار با یکدیگر و موجب تنش‌های سیاسی و امنیتی جدی شده و مقوله تهدید با عبور از مرزهای سرزمینی و جغرافیایی، تامین و حفظ امنیت را امری دشوار و دست‌نیافتنی ساخته است.

در این میان، به نظر می‌رسد شناخت و تحلیل مسائل سیاسی/اقتصادی، با توجه و تاکید بیشتر بر ملاحظات و واقعیات ژئوپلیتیکی، درک دقیق‌تر و واقع گرایانه‌تری از رویدادهای سیاسی/اقتصادی و تحولات منطقه‌ای و جهانی به دست می‌دهد و بدین ترتیب راهنمای مناسبی برای سیاستمداران و سیاست گذاران جهت اتخاذ استراتژی‌های هوشمندانه، واقع‌بینانه و آینده‌نگر می‌باشد.

پیچیده گی‌ها و آشفتگی‌ها در منطقه و جهان باعث شده است که روندهای تحلیلی به نوعی در پریشانی قرار بگیرد، در این میان که همه چیز با تحلیل و تجزیه‌های آنی تغییر می‌کند، اقتصاد به خصوص اقتصادی که چندین کشور را در بر گیرد، دچار این

گونه تغییرات و نابساماناتی شده است.

در قالب بررسی اوضاع و فرصت‌های اقتصادی، ناگزیر تحلیلگر باید اوضاع سیاسی و امنیتی را نیز در تحلیل و تجزیه خود مد نظر داشته باشد، چرا که پیوند سیاست با اقتصاد در این عصر پیوندی محکم و تارو پودی گشته است.

در این میان کشورهایی که دارای منابع طبیعی بیشتری هستند و منافع کشورهای متعددی به آن وابسته می‌باشد، در تیر رس این گونه تحولات خواهد بود، و کشور افغانستان یکی از قدرت‌های اقتصادی تأثیرگذار منطقه، در آسیا به شمار خواهد رفت.

چرا که کشور افغانستان همان‌گونه که محور تغییرات سیاسی و امنیتی در منطقه محسوب می‌گردد، محور و قطب اقتصاد نیز خواهد بود.

کشور افغانستان با برخورداری از منابع طبیعی و زمینه‌های فراهم شده، خواهد توانست که با مدیریت و برنامه‌های دراز مدت؛ این کشور را به یکی از تاثیرگذارترین کشورهای منطقه تبدیل کند؛ کشوری که در منطقه بخصوص آسیا نقش پررنگی داشته باشد.

کشوری که با برنامه‌ها و طرح‌های دراز مدت خواهد توانست که منطقه را نیز به جایگاهی امن‌تر و اقتصادی‌تر تبدیل نماید.

این کشور با بسیاری از کشورهای منطقه اشتراک منافع دارد و منافع آن در چندین عرصه گره خورده است؛ زیرا افغانستان به حکم موقعیت راهبردی که دارد، در قلب تحولات منطقه آسیای میانه قرار دارد و همانطور که ثبات تمام منطقه به ثبات افغانستان وابسته است، بی ثباتی این کشور می‌تواند به بی ثباتی منطقه منجر شود.

و بر همین منوال، به هر قدر و میزان که اقتصاد این کشور رو به رشد باشد، منطقه مرفه‌تر خواهد گشت، و به هر میزان که اقتصاد این کشور متزلزل گردد، کشورهای منطقه نیز آسیب خواهد دید.

بناء تمامی کشورهای منطقه آسیا به این نتیجه رسیده‌اند که افغانستان را محور اقتصاد منطقه قرار دادن، باعث پیشرفت منطقه و بهبود اوضاع امنیتی و سیاسی خواهد شد.

استقامت اهل غزه در برابر استکبار جهانی

د. سلیمان ابن عمار
مترجم: مصطفی توکلی

ما شاهد فاجعه‌ای بی‌سابقه برای مسلمانان در این عصر مدرن هستیم، این فاجعه از نظر ظلم، حجم گسترده و تأثیرات آن، از تمام قتل عام‌ها و فجایع ثبت شده در تاریخ فراتر رفت است.
بر نوار غزه بیش از شش برابر تعداد بمب‌ها و مواد منفجره‌ای که در سال ۱۹۴۵م بر هیروشیما و ناکازاکی ریخته شد، ریخته شده و مورد حمله بی‌رحمانۀ صهیونی‌ها قرار گرفت است.
اسرائیل متجاوز بیش از ۷۹۰۰۰ هزار تن مواد منفجره را بر نوار غزه ریخته، در حالی که بمب‌های آمریکایی که بر کشور ژاپن ریخته از ۱۳۰۰۰ هزار تن تجاوز نکرد است. این بمب‌های که بر نوار غزه ریخته شده، از نوع بمب‌های شناخته شده بین‌المللی نبودند؛ بلکه بمب‌های پیشرفته‌ای بودند که توسط جنایت‌کار و تروریست‌های اصلی، یعنی (ایالات متحده آمریکا) به اسرائیل غاصب ارائه شده‌اند.
این بمب‌های خطرناک برج‌ها و ساختمان‌ها را ویران، اجساد را ذوب کرده است. این بمب‌ها زندگی تمام موجودات را تیره و تار کرده که نه انسانی جان سالم بدر برده و نه درختی و نه هم سنگی .
این جنایت‌کاران به چنان جرم و جنایاتی دست زده‌اند که وجدان انسان‌های بیدار توان مشاهده

چنین صحنه‌های غیرقابل تحمل را ندرند. از دم تیغ این جنایت‌کاران حتی کانال‌های تلویزیونی مستند و مؤسسات و مراکز تحقیقاتی که از طرف سازمان ملل تأیید شده است؛ بازهم هدف قرار گرفته‌اند و سالم نمانده‌اند.

چه جنایتی بزرگ‌تر از این جنایت؟!

آمریکا، با تمام اقداماتش بر علیه کشور ژاپن، کاری را که اسرائیل امروز علیه مردم مظلوم فلسطین انجام می‌دهد، انجام نداده است، از جمله جنایات رژیم غاصب: آوارگی دست جمعی، تخلیه جبالیا، و حتی تلاش برای تخلیه کامل غزه و به یک مزرعه خالی در آماده‌سازی برای نابودی آن، همانطور که طرفداران معامله قرن و نقشه‌های ترامپ بر آن امیدوارند!

کشتارهای دست جمعی و ماشین کشتاری‌اش به اینجا متوقف نشده؛ بلکه سلاح دیگری را بر سر مردم غزه رها کرده است.

سلاحی که کمتر از مواد منفجره کشنده نبود است. سلاحی که مسبب گرسنگی و آوارگی شده. این سلاح‌ها ماهی‌گیران را از ماهی‌گیری خود محروم، کشاورزان را از زمین‌های خود محروم کردند، این مجرمان زمان حتی نانوایی‌ها را هدف قرار دادند و نانواها را کشتند، تا جایی که یک تکه نان به رویایی دست نیافتنی تبدیل شده است.

بسته‌های غذا در گذرگاه‌های اعراب انباشته شده و منتظر اجازه دشمن برای عبور هستند. وزیر جنگ اسرائیل غاصب از ورود کمک‌های بشردوستانه و غذا جلوگیری کرده است، در حالی که همان گذرگاه‌ها برای یهودیان باز بوده تا در تعطیلات و اعیاد خود محافل جشن و رقص بگیرند.

یک مجاهد چگونه می‌تواند با شکم خالی در برابر این حجمات دوام بیاورد؟!

چه کسی از زنان باردار مراقبت و پاسداری خواهد کرد؟

چه کسی از مادران شیرده که نمی‌توانند غذای کافی برای تغذیه فرزندانشان پیدا کنند، مراقبت خواهد کرد؟

چه کسی از اجساد کودکان، بیماران و سایر مردم مظلوم غزه محافظت خواهد کرد؟!

و چگونه مجاهدین می‌توانند با ارتش مزدوران و دستگاه‌های بزرگ آنها مقابله کنند، در حالی که مجاهدین دست خالی، فاقد غذا و دارو... هستند؟!

حتماً شنیده‌اید که یحیی سنوار -تقبله‌الله- به مدت چندین روز گرسنه، بالاخره با شکم گرسنه و صبر و استقامت شهید شده است. آیا کسی هست که این ندا را بشنود و به آن پاسخ دهد؟! از من در مورد اهدای مبالغ هنگفت پول نپرسید؛ بلکه از شما می‌پرسم: دانه‌های برنج شما کجاست؟ دانه‌های عدس شما کجاست؟ دانه‌های لوبیای شما کجاست که به مظلومان غزه برسد؟ آیا این نهایت ضعف ایمان ما را نشان نمی‌دهد؟

در برابر با این زخم‌ها، از میان ما کسانی ظهور کردند که لباس سنت را پوشیده‌اند، در حالی که سنت از آنها بیزاری می‌جوید. شیوخی ظهور کردند که جز توسط دشمنان امت اسلامی، در امان نیستند، شیوخی که ضد جهاد و مجاهدین هستند. برخی از این شیخ‌کا گفتند: «ما هیچ دشمنی با فلسطینی‌ها نداریم.» سومی گفت: «در روز قیامت تنها دانستن فقه «فهم» طهارت و نجاست به دردتان می‌خورد؛ اما دنبال کردن اخبار غزه هیچ فایده‌ای ندارد!»

این شیوخ و مفتیان وعدهٔ خداوند به کسانی که شکست می‌خورند (یهود و نصارا و دیگر دشمنان اسلام) را فراموش کرده‌اند. برخی از آنها حتی

وقتی ادعا کردند که با یهودیان پیمان بسته‌اند، از خط قرمز خود عبور کردند، گویا مجاهدی که درگیر جهاد دفاعی است، به اجازه یا مشورت آنها نیاز دارد!

این شیوخ آیات جهاد را فوراً رد می‌کنند، اگرچه با آنها هم عقیده باشند و این شیوخ از قادیانی‌هایی تقلید می‌کنند که جهاد را به‌خاطر اشغالگران لغو کردند.

این شیخ‌ها چهل آیهٔ جهاد، از جمله چهار آیهٔ که درباره شمشیر ذکر شده را تحریف کرده و هیچ یادی از آنها نمی‌کنند.

اینها کجا تابع سنت پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله وسلم) هستند؟ در حالی که پیامبر گرامی شخصاً در نوزده غزوه و طبق روایات دیگر در بیست‌وپنج غزوه مشارکت فعال داشته و مجاهدین را رهبری می‌کردند؟! این شیوخ کجایشان به سیرت و سنت پیامبر می‌خورد؟ آیا این شیوخ از شمشیرها و زره‌های که پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وسلم دو تا از آنها را در روز احد به تن داشت، آگاه نیستند؟!

آیا از این فرمودهٔ خداوند متعال که می‌فرماید: «خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا» آگاه نیستند؟! چرا از عمامه‌اش سخن می‌گویند اما از سلاح و جهادش نه؟!

دهان تمام کفار و منافقین برای نابودی مردم ما در غزه باز شده است. امروز، وظیفه‌ی ما -از نظر شرعی و عقلی- حمایت از آنهاست. وظیفه ما خیانت نکردن، عقب‌نشینی نکردن و شکست نخوردن است.

غزهٔ امروز همانند پرچمی است که امت اسلامی را آزمایش و امتحان می‌کند، کسانی که از آن حمایت می‌کنند، این پرچم آنها را بالا می‌برد و کسانی را که از آن سر باز می‌زنند و با آن دشمنی دارند، رسوا می‌کند. همانطوری که وعده‌ی خداوند است که می‌فرماید: «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ؛ کسانی که ایمان آورده‌اید، اگر خدا را یاری کنید، او شما را یاری می‌کند و گام‌هایتان را استوار می‌دارد».

بررسی اصل قانونیت جرم و مجازات در حقوق جزایی افغانستان

 پوهنیار عبدالرسول «رحیمیار»

چکیده

اصل قانونیت جرم و مجازات یکی از اصول بنیادین حقوق جزا است که بر اساس آن، هیچ عملی جرم محسوب نمی‌شود مگر اینکه پیش از ارتکاب، در قانون به عنوان جرم تعریف شده باشد و هیچ مجازاتی نیز اعمال نمی‌گردد مگر به موجب قانون. این اصل در حقوق جزای افغانستان، متأثر از شریعت اسلام، در قوانین اساسی و جزایی کشور تبلور یافته است. این مقاله به بررسی مفهوم، اهمیت، سیر تاریخی، انتقادات و جایگاه این اصل در حقوق جزای افغانستان و اسلام می‌پردازد.

مقدمه

حقوق جزا به عنوان یکی از شاخه‌های مهم حقوق، همواره در تلاش است تا میان حفظ نظم اجتماعی و حمایت از حقوق فردی توازن برقرار کند. اصل قانونیت جرم و مجازات به عنوان سنگ بنای این نظام، تضمین می‌کند که افراد تنها در چارچوب قوانین مصوب و پیش‌بینی شده، مسئول شناخته شده و مجازات شوند. این اصل نه تنها مانع خودسری قضات و حکومت‌ها می‌شود، بلکه ضامن آزادی‌های فردی و عدالت کیفری است. در این پژوهش، به بررسی ابعاد مختلف این اصل در حقوق افغانستان و تطبیق آن با موازین اسلامی پرداخته می‌شود.

مفهوم اصل قانونیت جرم و مجازات در حقوق جزای افغانستان

اصل قانونیت جرم و جزاء یکی از شرایط تحقق جرم می‌باشد. و بدون موجودیت اصل قانونیت جرم، شخص را به عمل که انجام داده است نمی‌توان، مورد

پیگرد قرار داد. روی این ملحوظ لازم است تا پیرامون مفهوم، اهمیت و سیر تاریخی اصل قانونیت جرم و مجازات را مورد بررسی قرار داد.

۱-۱ تعریف اصل قانونیت جرم و مجازات: اصل قانونیت جرم و مجازات عبارت است تشریح و توضیح عمل جرمی، مجازات، شرایط و سایر فروعات آن؛ در قانون. (رسولی، ۱۳۹۶، ۱۷۰)

۱-۲ اهمیت اصل قانونیت جرم و مجازات: طوریکه برای همگان واضح است اصل قانونیت جرم و مجازات، یکی از بنیادی‌ترین اصول؛ در نظام حقوقی کشورها محسوب می‌شود که رعایت آن سبب تأمین عدالت، رفاه اجتماعی، مانع افراط و تفریط در حکم و مانع اعمال مجازات خودسرانه از طرف قاضی؛ می‌شود. بناء بر موارد فوق؛ در رابطه به اهمیت اصل قانونیت جرم و مجازات، بطور خلاصه می‌پردازیم:

الف- ضرورت پیش‌بینی جرم و مجازات: این اصل سبب آن می‌شود که شهروندان در چهارچوب این قاعده؛ متوجه رفتارهای خود در اجتماع باشند. چونکه از قبل تمام اعمال از طرف قوه مقننه مبنی بر مجاز یا عدم مجاز آن در قالب قانون بعد از مراحل آن بعد از توشیح رئیس جمهور، از طریق رسانه، ادارات ذی‌ربط؛ به دسترس عام قرار گرفته‌اند که هیچ عمل جرم پنداشته نمی‌شود مگر اینکه قبل ارتکاب آن ؛ من‌حیث یک عمل جرمی شناخته شده باشد و هیچ نوع مجازات قابل اعمال نیست مگر اینکه نوع و میزان آن از طرف قانون‌گذار مشخص شده باشد. .(اردبیلی، ۱٤۰۰، ۱۲۵)

ب- مبنای مشروعیت حقوق جزا: حقوق جزاء بدون رعایت این اصل، به ابزار سرکوب گرانه تبدیل می‌شود. که دستگاه عدلی نظر به سلیقه شخصی خویش به تعیین نوع عمل جرمی و مجازات آن برای مرتکبین تعیین تکلیف می‌کند که خود سبب بی عدالتی در نظام حقوقی می‌شود. بناً اصل قانونیت جرم و مجازات، باعث مشروعیت و مجاز؛ در حقوق جزایی می‌شود که در روشنای آن، می‌توان افراد متخلّف را؛ مجازات نموده. .(رضا، ۱۳۹۸، ۳۸)

ج- تضمین آزادی‌های فردی: این اصل، مستقیماً به حقوق و آزادی‌های فردی انسان‌ها دخیل است. در اسناد ملی، بین‌المللی، کنوانسیون‌ها و میثاق‌های پذیرفته شده‌ی جهانی، همگی به شکل از اشکال این اصل را متضمن حقوق و آزادی‌های های فردی می‌دانند. .(آشوری، ۱۳۹۵، ۱۵٦)

۱-۳ سیر تاریخی اصل قانونیت جرم و مجازات: قانونی بودن جرم و مجازات با آنکه یکی از اصول عالی در حقوق جزاء است. طوریکه اکنون مشاهده می‌گردد قبلاً وجود نداشت. تا زمان که حقوق بشر رشد نکرده بود، در بسیاری جوامع از این موضوع خبری نبود. قبل از قرن ۱۳ حکام، مجرمین و متخلفین را به سلیقه خود بدون این که عمل آن منحیث یک عمل غیر قانونی بیان و مجازات آن تعیین شده باشد؛ مرتکبین را مجازات می‌کردند. نبود حکم قانون مبنی بر جرم بودن عمل و تعیین جزاء، به قضات نیز صلاحیت‌های بی حد و مرز می‌داد تا مطابق به میل و سلیقه خود رفتار اشخاص را جرم می‌پنداشتند و مجازات‌های شدید و دور از کرامت انسانی، برای مرتکبین؛ اعمال می‌کردند. دیده می‌شود که جرقه‌های اصل قانونیت جرم و مجازات برای بار اول در قرن سیزده در کشور انگلستان به مشاهده می‌رسد. و بعداً این امر تا قرن هجده میلادی به فراموشی سپرده شده و من‌حیث اصل ناشناخته باقی می‌ماند و ملاک تشخیص جرم و تعین مجازات برای اشخاص، حکام، مقامات دولتی، سلاطین و امپراتوران بود. با مراجعه به پیشنه‌ای حقوق جزاء دیده می‌شود که حقوق جزایی، دوره‌های مختلف اعم از دوره باستانی، حقوق روم قدیم، قرون وسطی و حتی حقوق دوره رنسانس؛ این قاعده چندان از اعتبار و جایگاه بر خور دار نبود و نیز حکام، سلاطین؛ در تعیین قانون و اعمال مجازات‌ها برای انسان‌ها، نقش داشتند. اصل قانونی بودن جرم و مجازات نیز مانند اصل برائت الذمه از جمله اصول و قواعد است که در قرن هجده میلادی به شکل واضح آن به وجود آمد؛ در دروه سلاطین امپراتوران بر سر قدرت از این قاعده خبری نبود. اما پس از انقلاب کبیر فرانسه

این قاعده در عرصه حقوق جزاء از جایگاه خوبی در نهادهای عدلی و قضایی برخوردار بود و مورد حمایت حقوق‌دانان و دانشمندان قرار داشت. و بعد از کشورها یکی پی دیگر این اصل را من‌بحث یک قاعده مهم در موضوعات جزایی کشور خویش جای دادند. و تا به امروز به نحو از انحا در محاکم مراعات می‌گردد. (عوده، ۱۳۹۰، ۱۷۱-۱۷۳)

۱. انتقادات و ایرادات در اصل قانونیت جرم و مجازات

با وجود اهمیت که اصل قانونی بودن جرم و مجازات در عالم حقوق دارد، از وارد کردن انتقادات مصون نمانده و عقده بر این باورند که این اصل غیر مفید می‌باشد که بطور خلاصه طی چند شماره بیان می‌گردد:

۲-۱ عدم امکان برخود با افراد خطرناک قبل از ارتکاب جرم: «حالت خطرناک بودن» که از جمله‌ی نظریه مکتب تحقیقی می‌باشد. این مکتب بر این عقیده است، که باید حالت خطرناک بودن شخص را نیز قبل از مرتکب جرم شود؛ باید درنظر گرفت. طرفداران مکتب فوق، پیشنهاد می‌نمایند که واکنش نشان داد در مقابل افراد با توجه با خطرناکی آنها باید صورت بپذیرد نه در مقابل رفتار که انجام می‌دهند. در حالیکه اصل قانونی بودن این احتمال را از بین می‌برد اعمال و واکنش را بعد از مرحله ارتکاب جرم به تصویر می‌کشد. در حال که در موارد بسیار اقتضای آن می‌رود که حالت خطرناک بود را در نظر گرفت نه اصل قانونی بودن.

۲-۲ محدود ساختن قاضی در اعمال مجازات متناسب: اصل قانونی بودن، قاضی را در تعیین و اعمال مجازات محدود می‌سازد. از جهت باید قاضی باید نظر به شرایط، و وضعیت مرتکب، از اختیارات کافی در تعیین اعمال و مجازاتها اختیار کامل داشته باشد.

۲-۳ گریز مجرمین حرفه‌ای: اصل قانونی بودن آینده نگری را محدود می‌سازد و بر همین اساس برای مجرمین حرفه‌ای و شرور این امکان به وجود می‌آید که به راحتی دست به ارتکاب جرم بزنند و در سایه فقدان حکم قانونی از مجازات رهایی یابند. (منصورآبادی، ۱۳۸۵، ۳۵)

۳- چگونگی اجرای اصل قانونیت جرم و مجازات در حقوق جزای اسلام

اصل قانونیت جرم و مجازات در اسلام قبل از حقوق اروپایی‌های مورد پذیرش قرار گرفته است. برخی آیات قرآن کریم می‌توان مؤید این دانست؛ چنانچه خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: سوره اسراء آیه ۱۵ ترجمه: ما هرگز عذاب‌کننده نبوده‌ایم مگر آنکه پیامبری را بفرستم. رعایت اصل قانونیت جرم و مجازات در اجرای نهادهای عدلی و قضایی، سبب آن می‌شود، تا تعریف مشخص از جرم ارایه گردد شرایط آن بیان گردد، مانع افراط و تفریط در حکم قاضی می‌شود و همچنان مانع اجرای اعمال خود سرانه محاکم می‌گردد. (صادقی، ۱٤۰۰،۲۷)

۳-۱ اصل قانونیت جرم و مجازات در جرایم حدوی: در حقوق اسلام این اصل دقیقاً مراعات شده است. این نکته از بررسی آیات که به بیان جرایم حدودی می‌پردازند، به‌روشنی به دست می‌آید. زناء، قذف، شرب خمر، ارتداد، قطاع الطریق، سرقت و بغاوت، از جمله جرایم حدوی می‌باشند.

در رابطه به پیرامون جرم زناء، خداوند تبارک وتعالی می‌فرماید: «ٱلزَّانِيَةُ وَٱلزَّانِى فَٱجْلِدُوا كُلَّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِى دِينِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْـَٔاخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ» {سوره نور آیه ۲} ترجمه: «زن زناکار و مرد زناکار را هر یک، صد تازیانه بزنید؛ و در اجرای دین خدا، نسبت به آن دو دلسوزی نکنید، اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید؛ و باید گروهی از مؤمنان در مجازات آن دو حضور داشته باشند.».

جزای جرم زناء در قرآن برای زن محصنه و مرد محصن رجم، و برای زن غیر محصنه و مرد غیر محصن؛ صد دره پیش‌بینی شده است. همانطور در جرم قذف، هر گاه شخصی، زن یا مرد مؤمن عفیف را متهم به ارتکاب جرم زناء کند و برای اثبات آن چهار شاهد ارایه نتواند؛ در واقع مرتکب جرم قذف شده است و مرتکب آن به هشتاد دره محکوم به مجازات می‌شود.

چنانچه در قرآن کریم پیرامون جرم قذف خداوند عزوجل در آیه سوره نور می‌فرماید: «وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ» {سوره نور آیه ٤}. ترجمه: «کسانی که به زنان پاکدامن تهمت زنا میزنند، سپس چهار شاهد بر ادعای خود نمیآورند، آنها را هشتاد تازیانه بزنید و هرگز شهادت آنان را نپذیرید؛ آنان همان فاسقانند»

این‌ها جزء جرایم حدودی بود که همان گونه مشاهده شد در میان آنها جرمی نیست که بر حرمت آن «نص» نیامده باشد، و برای آن مجازات معین و دقیق، تعیین نکرده باشد. بلکه در این جرایم، مجازات‌ها به اندازه دقیق تعیین گشته است که قاضی، هیچ نوع اختیار و آزادی عمل در انتخاب نوع مجازات و مقدار آن ندارد.

۳-۲ اصل قانونیت جرم و مجازات در جرایم قصاص و دیه: در اسلام «هیچ جرم و مجازات بدون نص شرعی نیامده است» که تأثر این قاعده نیز در جرایم قصاص ودیت؛ به وضوح دیده می‌شود. بهترین دلیل این ادعا؛ بررسی احکامی است که در باره آن آورده است.

جرایم که مجازات آن قصاص می‌باشد عبارت از: جنایت عمد در نفس(قتل) و جنایت عمد در مادون نفس. و جرایم که مجازات آن دیه است، همان جرایم قصاص هستند که مجنی علیه یا ولی دم از قصاص می‌گذرند یا به دلایل شرعی، قصاص ممکن نمی‌شود. قتل شبه عمد، قتل خطاء و قطع عضو و ایراد جرح غیر عمدی، نیز مجازات آن دیه می‌باشد. (عوده، ۱۳۹۰، ۱۲۸-۱۳٤)

خداوند عزوجل پیرامون حرمت قتل عمد می‌فرماید: «مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا» {سوره مائده آیه ۳۳.} ترجمه: «از این رو، بر بنیاسرائیل مقرر داشتیم که هر کس، انسانی را بدون ارتکاب قتل یا فساد در زمین بکشد، چنان است که گویی همه انسانها را کشته، و هر کس انسانی را از مرگ رهایی بخشد، چنان است که گویی همه مردم را زنده کرده است». همچنان در سوره نساء خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید: «وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا» ترجمه: و هر کس، فرد مؤمنی را عمداً به قتل برساند، مجازات او دوزخ است؛ در حالی که جاودانه در آن میماند و خداوند بر او غضب کرده و لعنتش می‌کند و عذابی بزرگ برایش آماده ساخته است. {سوره نساء آیه ۹۳}.

۳-۳ اصل قانونیت جرم و مجازات در جرایم تعزیری: این قاعده در جرایم تعزیری نیز رعایت شده و رعایت آن منطقی به نظر می‌رسد. ولی رعایت آن در جرایم تعزیر به شکلی جرایم حدودی، قصاص و دیه رعایت شده است نیست، زیرا در جرایم حدودی تعیین حد و مرز آن از صلاحیت قاضی نیست که بلکه از طرف شارع مقدس برای مرتکبین جرایم حدودی، قصاص و دیه، مجازات‌های معین تعیین نموده است که هیچ کس بشمول قاضی صلاحیت کم، زیاد و تخفیف در آنرا ندارد. اما با تفاوت اندکی در جرایم قصاص برای ولی دم صلاحیت داده شده است. در حالیکه در جرایم تعزیری بنا بر مصلحت جامعه اعمال قبل از قبل از طرف قانون‌گذار بنا بر منفعت جامعه، به انجام یا ترک آن دستور داده می‌شود. و در صورت تخلف از قوانین وضعی از نهادهای عدلی و قضایی برای مرتکبین، نظر به نوعیت جرم، شدت و خفت جرم، تعدد و تکرار در جرم و شخصیت مجرم؛ محکوم به مجازات می‌شوند. (عوده، ۱۳۹۰، ۱۳٤)

اصل قانونیت جرم و مجازات در حقوق جزای افغانستان: در حقوق جزای افغانستان، این اصل بر گرفته از شریعت اسلام است که خداوند تبارک وتعالی در آیه ۱۵ سوره اسراء می‌فرماید» وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّي نَبْعَثَ رَسُولاً» ترجمه: ما هرگز عذاب کننده نبوده‌ایم مگر آنکه پیامبری را بفرستم.

ماده ۷ کود جزاء چنین صراحت دارد:

فقره ۱ هیچ عمل جرم شمرده نمی‌شود، مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب ان، نافذ گردیده باشد.

فقره۲ هیچ جزای را نمی‌توان تطبیق نمود، مگر اینکه در قانون تصریح شده باشد.
فقره ۳ هیچ شخصی را نمی‌توان مجازات نمود، مگر به حکم محکمه ذیصلاح، مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام، نافذ گردیده باشد. (کود جزای افغانستان،۱۳۹٦)
ماده ۲۷ قانون اساسی افغانستان:
هیچ عمل جرم شمرده نمی‌شود، مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب ان، نافذ گردیده باشد.
هیچ جزای را نمی‌توان تطبیق نمود، مگر اینکه در قانون تصریح شده باشد.
هیچ شخصی را نمی‌توان مجازات نمود، مگر به حکم محکمه ذیصلاح، مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام، نافذ گردیده باشد. (قانون اساسی افغانستان، ۱۳۸۲)

نتیجه گیری

اصل قانونیت جرم و مجازات به عنوان یک اصل جهانی، در نظام حقوقی افغانستان و شریعت اسلام جایگاه ویژه‌ای دارد. این اصل با پیش‌بینی جرایم و مجازات‌ها در قوانین مدون، مانع اعمال سلیقه‌های شخصی در فرآیند دادرسی شده و تضمینی برای عدالت و امنیت قضایی است. اگرچه این اصل با انتقاداتی همچون محدودیت در برخورد با مجرمان حرفه‌ای و حالت خطرناک مواجه است، اما همچنان به عنوان یک اصل انعطاف‌ناپذیر در حقوق جزا مطرح می‌باشد. در حقوق افغانستان، این اصل در قانون اساسی و قوانین جزایی به صراحت مورد تأکید قرار گرفته و نشان‌دهنده تعهد این کشور به رعایت موازین حقوق بشری و اسلامی است.

پیشنهادات

۱. تقنین جامع و شفاف: مرجع قانون‌گذاری در افغانستان باید با تدوین قوانین جزایی دقیق و همه‌جانبه، از هرگونه ابهام در تعریف جرایم و مجازات‌ها جلوگیری کند.
۲. آموزش قضات و حقوقدانان : افزایش آگاهی قضات و مجریان قانون درباره اهمیت اصل قانونیت، به منظور جلوگیری از تفسیرهای خودسرانه ضروری است.
۳. تطبیق با معیارهای بین‌المللی: افغانستان باید با الحاق به کنوانسیون‌های بین‌المللی، اصل قانونیت را با استانداردهای جهانی هم‌سو سازد.
٤. نظارت بر اجرای عدالت: ایجاد نهادهای نظارتی مستقل برای بررسی تطبیق احکام قضایی با اصل قانونیت، می‌تواند به شفافیت و عدالت بیشتر کمک کند.
۵. توسعه دکترین حقوقی: پژوهش‌های علمی و تطبیقی در زمینه اصل قانونیت جرم و مجازات، به غنای نظام حقوقی افغانستان خواهد افزود.

با رعایت این پیشنهادات، نظام حقوقی افغانستان می‌تواند به سمت تحقق عدالت جزای و حمایت هرچه بیشتر از حقوق شهروندی گام بردارد.

منابع

کتب:
۱. قرآن؛
۲. اردبیلی، محمد علی، حقوق جزای عمومی، ج اول، ۱٤۰۰ ، انتشارات، میزان؛
۳. آشوری، محمد، حقوق بشر و مفاهیم مساوات، انصاف و عدالت، ۱۳۹۵ انتشارات سمت؛
٤. دکتر صادقی، میر محمد، حقوق جزای عمومی ۱، چاپ دوم، ۱٤۰۰ ، انتشارات دادگستری- ایران؛
۵. منصور آبادی، دکتر عباس، حقوق جزای عمومی «۱» ۱۳۸۵ ، دانشگاه شیراز؛
٦. عوده، عبدالقادر، مترجم، فرهودی نیا، دکتر حسن، جرم و ارکان آن، چاپ اول ۱۳۹۰ ، جلد اول، انتشارات شرکت بین المللی پژوهش و نشر یاد آورن، تهران- ایران؛
۷. رسولی، قانونپوه محمد اشرف، حقوق جزای عمومی، ۱۳۹٦ ، چاپ اول، انتشارات نشر واژه؛
۸. رضا، نوربها، زمینه حقوق جزای عمومی، ۱۳۹۸، انتشارات گنج دانش؛
قوانین:
۹. قانون اساسی افغانستان،
۱۰. کود جزای افغانستان.

افزایش تسلیحات هسته‌ای، خطری برای زندگی بشری؛

زرادخانه کشورها در چه وضعیتی قرار دارد؟

تحلیل: عبدالله هروی

در جهان کنونی، به همان پیمانه که پیشرفت‌ها تحقق یافته، خطرات برای بشر نیز افزایش یافته است که یکی از این خطرها، سلاح‌های هسته‌ای‌اند که طی ۱۲ ماه گذشته، در حال افزایش بوده‌اند.

به گزارش یورونیوز، کارشناسان مؤسسه بین‌المللی پژوهش‌های صلح استکهلم ضمن آن که از افزایش میزان سلاح‌های هسته‌ای سخن گفته‌اند، هشدار دادند که به‌نظر می‌رسد دوران خلع سلاح هسته‌ای به پایان رسیده است.

این هشدار، بر اساس اطلاعات بدست آمده، داده شده است.

بر بنیاد گزارش نشر شده، در شرایطی که تنش‌های گسترده جهانی و درگیری‌های منطقه‌ای در حال افزایش است و به اطراف کشور ما افغانستان نیز رسیده است، پژوهشگران می‌گویند تعداد سلاح‌های هسته‌ای در ۱۲ ماه گذشته افزایش یافته.

بر اساس برآوردها، زرادخانه فعال سلاح‌های هسته‌ای در حال حاضر شامل ۹۶۱۴ کلاهک آماده استفاده است که نسبت به سال ۲۰۲۴ حدود ۰.۳ درصد افزایش را نشان می‌دهد که به همین اندازه، جهان رو به تهدید شدن پیش می‌رود.

این گزارش گفته است که مجموع کلاهک‌های هسته‌ای جهان، با احتساب کلاهک‌های غیرفعال، ۱۲ هزار ۲۴۱ عدد تخمین زده می‌شود.

مؤسسه سیپری در بخش دیگری از این گزارش خود نوشته که تا پایان سال ۲۰۲۴، تحقق خلع سلاح هسته‌ای بیش از هر زمان دیگری از پایان جنگ سرد تاکنون دور از دسترس به‌نظر می‌رسید، به‌ویژه از آنجا که گفت‌وگوی راهبردی میان روسیه و ایالات متحده عملاً متوقف شده است.

این دو کشور که جزء کشورهای با بیشترین سلاح هسته‌ای‌اند، در حال حاضر در منطقه به‌گونه مستقیم و غیرمستقیم، در تنش‌ها شامل‌اند که تقریبا در نقطه مقابل هم نیز قرار دارند.

در این میان اما، رقابت چین با روسیه و آمریکا در برنامه هسته‌ای، مورد دیگری است که قابل توجه است. به‌گفته این گزارش، برنامه هسته‌ای چین با سرعتی بیش از هر کشور دیگری در حال گسترش است؛ آن‌هم به‌دلیل «مدرن‌سازی گسترده و توسعه چشمگیر زرادخانه».

چین به عنوان یک قدرت، در جهان مطرح است و طبیعی است که بخواهد در عرصه‌ی داشتن تجهیزات و سلاح‌های مدرن، خود را با کشورهای آمریکا و روسیه، برابر سازد.

از سال ۲۰۲۳، زرادخانه هسته‌ای چین سالانه حدود ۱۰۰ کلاهک افزایش یافته و در سال ۲۰۲۵ به ۶۰۰ کلاهک رسیده که آن را به سومین زرادخانه بزرگ جهان تبدیل کرده است.

این پیشرفت، بیانگر یک وضعیت است و آن هم این که امکان افزایش تنش‌ها وجود دارد و چین آماده می‌شود تا در برابر هر نوع حمله، از خودش محافظت کرده، عکس‌العمل نشان دهد.

با این حال، باور بر این است که بخش عمده‌ای از کلاهک‌های هسته‌ای چین جدا از سامانه‌های پرتابگر نگهداری می‌شوند.

تا پایان این دهه، چین که دومین بودجه نظامی جهان را پس از ایالات متحده دارد، ممکن است به اندازه روسیه یا آمریکا موشک قاره‌پیما در اختیار داشته باشد؛ هرچند انتظار می‌رود مجموع زرادخانه‌اش همچنان کمتر از این دو کشور باقی بماند.

طبق گزارش نشر شده، تنش‌ها بر سر حمایت آمریکا از تایوان (که چین آن را جزئی از خود می‌داند و آمریکا از استقلال آن حمایت می‌کند) و تحریم‌های اقتصادی علیه چین، گفت‌وگوها میان پکن و واشنگتن درباره مسائل مرتبط با تسلیحات هسته‌ای را نیز تضعیف کرده است.

بدون شک، به هر اندازه که این ضعف ادامه داشته باشد، به همان اندازه روابط بین این دو کشور بحرانی بوده، احتمال بالا رفتن تنش را دور از انتظار نمی‌گذارد.

از سویی هم روسیه و آمریکا که نزدیک به ۹۰ درصد از سلاح‌های هسته‌ای جهان را در اختیار دارند،

به گزارش مؤسسه سیپری، هر دو کشور در حال اجرای برنامه‌های گسترده نوسازی زرادخانه خود هستند، که ممکن است در آینده موجب افزایش تعداد و تنوع سلاح‌های هسته‌ای آن‌ها شود. اگر توافق جدیدی برای محدودسازی زرادخانه‌ها به‌دست نیاید، به‌نظر می‌رسد پس از انقضای پیمان دوجانبه ۲۰۱۰ موسوم به «پیمان کاهش و محدودسازی تدابیر مربوط به تسلیحات تهاجمی راهبردی» یا همان (New START) در فیبروری ۲۰۲٦، تعداد کلاهک‌های نصب‌شده بر موشک‌های راهبردی افزایش خواهد یافت.

این طرف در اروپا، براساس گزارش نشر شده، فرانسه با ۲۹۰ سلاح هسته‌ای، بزرگ‌ترین زرادخانه را در اختیار دارد؛ تقریباً همه آن‌ها نیز آماده عملیات هستند.

پاریس در سال ۲۰۲۴ به توسعه موشک‌های هسته‌ای جدید با قابلیت پرتاب از زیردریایی‌های نسل سوم ادامه داده است و همزمان روی موشک کروز جدید با قابلیت پرتاب هوایی نیز کار کرده است.

بریتانیا نیز مانند فرانسه قصد دارد توان هسته‌ای دریایی خود را افزایش دهد و چهار زیردریایی جدید حامل موشک‌های بالستیک با پیشرانه هسته‌ای بسازد.

هرچند به‌نظر نمی‌رسد این کشور در سال گذشته زرادخانه خود را افزایش داده باشد که همچنان شامل ۲۲۵ کلاهک هسته‌ای است اما چند هفته پیش دولت اعلام کرد که در چارچوب برنامه AUKUS سرمایه‌گذاری‌هایی برای ساخت حداکثر ۱۲ زیردریایی جدید با پیشرانه هسته‌ای انجام خواهد داد.

این همه سرمایه‌گذاری روی سلاح و تجهیزات نظامی، چه پیام دارد؟ چرا کشورهای با نیروهای مسلح، به دنبال تجهیز بیشتراند؟ چرا تنها این قدرت ها می‌توانند اسلحه‌ی مجهز و قوی داشته باشند؟

کشورهای که قدرت نظامی جهان را در دست دارند، حتما پشت پرده، گپ‌هایی دارند که چنین به فکر مجهز شدن بیشتراند.

این طرف، هر جا که کشورهای آسیایی خواسته‌اند به سلاح‌های هسته‌ای و پیشرفته دست پیدا کنند، مورد حمله قرار گرفته‌اند.

اگر ادعای حفظ صلح در جهان توسط نهادی بنام سازمان ملل متحد حقیقت دارد و راست است، چرا اجازه داده که این قدرت‌ها، به سلاح هسته‌ای مجهز شوند؟ چرا روند از بین‌بردن سلاح هسته‌ای در جهان عملی نمی‌گردد؟ چون این قدرت‌ها هستند که عملکرد سازمان ملل را رقم می‌زنند و این زنگ خطری برای ادامه حیات بشر روی زمین است.

امیرالمومنین شهید:

طوفان انقلاب و محور اتحاد

بشارت قطغنی

شهید امیرالمومنین ملا اختر محمد منصور تقبله‌الله، از چهره‌های خارق‌العاده و استثنایی کاروان جهاد بود. امیر شهید، ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی داشته است که وی را از دیگران متمایز می‌سازد. کارنامه و میراث مجاهدت و زعامتش نشان می‌دهد که او شخصیت عالی‌مقام، صاحب تدبیر، دوراندیش، متعهد به پایان دادن اشغال کشور، بوده است. در این نوشته با اختصار به سه مورد از میراث ماندگار دوران زعامت و رهبری ایشان که سرانجام فتح کامل کشور را بدنبال داشت، اشاره می‌نمایم.

۱: مهار توطئه‌ها:

مطالعات تاریخی نشان می‌دهد که اغلب، جنبش‌های انقلابی، نهضت‌های استقلال‌طلب، احزاب سیاسی، گروه‌ها و جریان‌های مختلف، با مرگ رهبر و بنیان‌گذارشان، فروپاشیده و یا حداقل به دسته‌های مختلف تجزیه و منشعب شده‌اند. این امر در مورد اکثریت جنبش‌ها و نهضت‌های اسلامی و غیراسلامی صادق است. به عنوان نمونه می‌توان به نهضت اخوان‌المسلمین اشاره کرد که پس از شهادت اولین رهبر و قائدش حسن‌البنا شهید دچار انشعاب و چند دستگی گردید. به همین ترتیب دیگران. پس از رحلت امیرالمؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمت الله علیه، امارت اسلامی افغانستان با انواع فتنه‌ها، دسایس و توطئه‌های بزرگ داخلی و خارجی مواجه بود. دشمنان اهریمن انواع تئوری‌ها و برنامه‌های تفرقه‌انگیز را بکار بستند. از هر نوع هزینه و تلاش در جهت تضعیف و تجزیه صف واحد جهاد دریغ نکردند. اما این شیرمرد جهاد و قائد بزرگوار،

با تدبیر و بصیرت عالی، همه دسایس و توطئه‌های خصمانه و تفرقه‌انگیز دشمنان مکار را، خنثی و بی‌اثر کرد. امیر شهید، در مدت زمان کوتاه، با ذکاوت و هوشمندی توانست، انواع پلان‌های شوم و شیطانی را مهار و بیشتر از گذشته عامل و محور بسیج، اتحاد و انسجام مجاهدین امارت اسلامی افغانستان گردد. این مورد دال و گواه بر کمال رهبری، نبوغ عالی و عقلانیت وی دارد.

۲: توسعه جغرافیای فتوحات:

هرچند دوره زعامت و رهبری‌اش کوتاه بود، اما در این ایام مجاهدین امارت اسلامی به پیشرفت‌های قابل توجه در میدان‌های جهاد مسلحانه و توسعه دامنه‌ی فتوحات نائل گردیدند. تعداد زیادی از ولسوالی‌ها و مراکز آن فتح شد. مجاهدین به دروازه بسیاری از شهرها و مراکز ولایت‌ها نزدیک شدند. ولایت قندز با مرکز آن، به گونه کامل فتح شد. این پیشرفت‌های برق‌آسای نظامی و فتوحات بدست آمده، دشمن زبون و درمانده را درمانده‌تر و شرمسارتر ساخت. این پیروزی‌های پی‌هم درخشان و غلبه بر دشمن اشغال‌گر و متجاوز، حامل این پیام بود که پیروزی کاروان جهاد حتمی و یقینی خواهد بود. پیام دیگر فتوحات روزافزون در تحت قیادت امیر شهید، اثبات توانایی، استعداد خارق‌العاده نظامی، هوشیاری و برنامه‌ریزی موثر و دقیق وی است. قائد شهید، در مدت زمان کوتاه و با کمترین امکانات توانست دشمن متجاوز و مسلح با پیشرفته‌ترین تسلیحات زمان را زمین‌گیر و بیچاره بسازد. رهبر شهید، همچون طوفان پُرسرعت بر کالبد و کاروان جهاد نقش بازی کرد و رسالت، رهبری، جهادی و میهنی‌اش را با تقدیم خون پاکش، به پایان رسانید.

۳: پیشرفت‌های دیپلوماتیک:

علی‌رغم همه‌ی محدودیت‌ها و شرایط سخت، او توانست موفقیت‌ها و پیشرفت‌هایی در میدان‌های دیپلوماسی منطقوی و جهانی داشته باشد. در این مدت ارتباط سیاسی امارت اسلامی با بسیاری از کشورهای خارجی برقرار شد. با رهبری خردمندانه توانست، دستگاه دیپلوماسی امارت اسلامی را همچون سنگرهای نظامی فعال و موثر بسازد. در این دوره و با پیروزی‌های حاصل از میدان سیاست و دیپلوماسی، بسیاری از کشورهای خارجی، متقاعد به اشغال افغانستان، ضرورت پایان اشغال کشور، تصدیق و تایید داعیه‌ی برحق استقلال‌طلبی امارت اسلامی شدند. در این دوره ذهنیت مشروعیت مبارزه مجاهدین امارت اسلامی برای بسیاری از سیاستمداران، روشنفکران، دانشمندان و وجدان‌های بیدار و منصف، ایجاد گردید. پیشرفت‌های نظامی ـ سیاسی مجاهدین امارت اسلامی در برابر اهریمنان زمان، توجه محققان و پژوهش‌گران بی‌طرف و منصف را به خود جلب کرد. محافل و مجالس علمی و اکادمیک، واقعیت‌ها و ماهیت جهاد و مبارزه مجاهدین را آشکار و این پیام را به مخاطبان گزارش و مخابره نمودند که جهاد و مبارزه‌ی ملت افغانستان ماهیت استقلال خواهی و ضد اشغال بی‌رحمانه‌ی آمریکایی دارد. امیرالمؤمنین شهید، سرانجام توسط پهپادهای لشکر سیاه و اهریمن جام شهادت نوشید و به پیروزی همیشگی نائل گردید.

خودکفایی:

نقش پروژه های ملی در ساختن افغانستانِ مستقل

شفیقه امیری

افغانستان، کشوری با پیشینه‌ای غنی اما زخمی از دهه‌ها جنگ، تحولات سیاسی و وابستگی اقتصادی، افغانستان امروز بیش از هر زمان دیگر به مفهوم «خودکفایی» نیاز دارد. واژه‌ای که شاید بری بسیاری هنوز انتزاعی به‌نظر برسد، اما در واقع تنها راه رسیدن به ثبات پایدار و رهایی از وابستگی است. افغانستان در طول دهه‌های گذشته بیشتر به کشوری مصرف کننده و وابسته به کمک‌های خارجی شناخته شده. این وابستگی نه‌تنها ثبات اقتصادی کشور را متزلزل کرده بلکه جایگاه سیاسی و استقلال تصمیم‌گیری آن را نیز در سطح منطقه و جهان زیر سوال برده است. در چنین وضعیتی، توجه به پروژه‌های ملی برای رسیدن به خودکفایی ضرورتی انکار ناپذیر است.

خودکفایی اقتصادی، به معنای توانایی تأمین نیازهای داخلی از منابع داخلی بدون وابستگی به واردات و کمک‌های خارجی است. برای رسیدن به خودکفایی اقتصادی سرمایه‌گذاری و اجرای پروژه‌های زیرساختی، صنعتی، کشاورزی و انرژی ابزارهای مهمی به حساب می‌آیند که باید با برنامه‌ریزی و دقت کامل انجام شوند. در این مقاله به بررسی اهمیت توجه به پروژه‌ها و برنامه‌های ملی برای دستیابی به خودکفایی در افغانستان پرداخته می‌شود. در افغانستان خودکفایی معنای خاصی می‌یابد. این کشور با وجود منابع طبیعی فراوان از جمله زمین‌های حاصل‌خیز، آب شیرین، معادن غنی، نیروی کار جوان و موقعیت جغرافیایی خاص اما هنوز در تأمین گندم، برق و بعضی کالاهای دیگر وابسته به کشورهای دیگر است. دلیل این وضعیت هم می‌تواند جنگ‌های ممتد، فساد اداری، بی‌توجهی مسئولین و نبود برنامه‌ریزی پایدار باشد.

پروژه‌های ملی، ابزارهای عملیاتی برای عبور از وابستگی به سوی استقلال اقتصادی‌اند. این پروژه‌ها در حوزه‌های مانند کشاورزی، انرژی، معادن، آموزش، فناوری و زیربناها تعریف می‌شوند.

پروژه‌های زراعتی و آبیاری: افغانستان سرزمینی با سنت کشاورزی کهن است، اما همه ساله حجم زیادی از مواد غذایی را از دیگر کشورها وارد می‌کند. اکنون که بندهای آب در افغانستان توسعه یافته ظرفیت تولید مواد غذایی نیز باید افزایش یابد نسبت به سال‌های قبل البته باید گفت خشکسالی نیز در سال‌های اخیر زیاد شده اما با مدیریت درست آب می‌شود وضعیت را کنترل کرد. پروژه‌های مانند احداث گلخانه‌ها، ایجاد ذخایر استراتژیک غذایی،

حمایت از تولیدات زراعتی زنان و توسعه صنایع تبدیلی می‌توانند بخش کشاورزی را به یکی از ارکان خودکفایی بدل کنند. توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. تبدیل محصولات کشاورزی به فرآورده‌های مصرفی و صادراتی می‌تواند افزون بر تأمین نیازهای داخلی، بازارهای صادراتی جدیدی را برای افغانستان ایجاد کند.
پروژه‌های انرژی: بیش از ۷۰ درصد انرژی برق افغانستان وارداتی می‌باشد، در حالیکه افغانستان هم منابع آبی زیادی داشته و هم دارای مناطق آفتاب خیز مانند مناطق « مرکزی و غربی» و باد خیز مانند ولایات» هرات، بادغیس و فراه» است که امکان تولید انرژی را فراهم کرده‌اند. سرمایه‌گذاری در پروژه‌های برق آبی، نیروگاه‌های خورشیدی، توربین‌های بادی و شبکه‌های محلی برق می‌تواند وابستگی به واردات انرژی را کاهش داده و برق را تا روستاهای دوردست برساند.
پروژه‌های صنعتی و تولیدی کوچک: افغانستان نیازمند رشد صنایع سبک و متوسط است؛ از کارگاه‌های قالین بافی، صنایع دستی، پروسیس زعفران تا کارخانه‌های ساخت آجر، مصالح ساختمانی، مواد شوینده و مواد اولیه. این پروژه‌ها به سرمایه بالا نیاز ندارد اما اشتغال‌زا، صادرات‌محور و محلی‌محور هستند که باید دولت با تسهیل مجوزها، ایجاد بازار داخلی و تا حدی معافیت مالیاتی این مسیر را برای مردم هموار کند.
پروژه‌های آموزشی و حرفه‌ای: بدون نیروی انسانی متخصص هیچ پروژه‌ای به ثمر نمی‌نشیند. سرمایه‌گذاری در ساخت مراکز آموزشی، تجهیز مکاتب، تربیه معلم و دوره‌های مهارتی می‌تواند نیروی لازم را برای مدیریت و اجرای پروژه‌های ملی فراهم کند. خودکفایی زمانی زمانی به معنای واقعی خود می‌باشد، که نسل جوان بجای مهاجرت در کشور بمانند آموزش ببینند و در ساخت آینده کشور سهیم شوند.

راهکارهای عملی برای رسیدن به خودکفایی:

۱) افغانستان به نهادی مستقل و تخصصی نیاز دارد که مسئول تدوین سیاست‌های کلان، اولویت‌بندی پروژه‌ها، جذب سرمایه و نظارت بر اجرای پروژه‌های ملی باشد. نهادی که حرفه‌ای، شفاف و پاسخگو عمل کند.
۲) ایجاد صندوق توسعه و سرمایه‌گذاری ملی با حمایت مالی از کارآفرینان داخلی، زنان فعال در حوزه اقتصادی و پروژه‌های روستایی می‌توان تولید داخلی را تقویت کرد. این صندوق می‌تواند با کمک منابع داخلی، مالیات، خیرین و افغان‌های مقیم خارج تشکیل شود.
۳) تمرکز بر پروژه‌های کوچک اما تأثیرگذار، لازم نیست تمام پروژه‌ها بزرگ و پر هزینه باشند. پروژه‌هایی مانند سیستم‌های آبیاری قطره‌ای و یا کارگاه‌های خیاطی هم کوچک هستند و هم تحول محلی ایجاد می‌کنند.
٤) همه پروژه‌ها باید سامانه‌ای شفاف برای ثبت، پیشرفت، گزارش مالی و ارزیابی عمومی داشته باشند.
افغانستان زمانی که به خودکفایی برسد، یعنی خودش برق بسازد و معادن را توسط نیرو و امکانات خودش استخراج کند، دیگر مجبور نمی‌شود به تصمیم کشورهای دیگر تن دهد. خودکفایی گامی بسوی آزادی، ثبات، عدالت اقتصادی و عزت ملی است.
این پروژه‌های ملی آجرهای بنای یک افغانستانِ مستقل اند؛ هر پروژه‌ای موفق گامی است در مسیرِ رهایی از فقر، مهاجرت، وابستگی و نا امیدی. اگر امروز به این پروژه‌ها توجه نشود، فردا بازهم افغانستان مجبور خواهد بود برای ابتدایی‌ترین نیازهایش چشم به دستان دیگر کشورها بدوزد. اما اگر اکنون گام برداریم در مسیر پروژه‌های انکشافی فردایی خواهد آمد که فرزندان ما در کشوری زندگی کنند که خود ساخته‌اند آن‌هم بر پایه منابع و ظرفیت خود.

امنیت ملی و تمامیت ارضی

احمد االله جلالی

بنیادی‌ترین پیش‌نیازهای توسعه پایدار، ثبات سیاسی و رفاه اجتماعی هر کشور محسوب می‌شوند. در دنیای پیچیده امروز که تهدیدات امنیتی از اشکال سنتی به سمت ترکیبی (هیبریدی)، نامتقارن و سایبری تکامل یافته‌اند، حفظ این دو رکن حیاتی بیش از هر زمان دیگری به وجود نیروهای امنیتی (اعم از نظامی، انتظامی، مرزبانی و اطلاعاتی) مجهز به آخرین فناوری‌ها و تعلیم‌یافته در بالاترین سطوح تخصصی وابسته است.

این مقاله به بررسی عمیق نقش محوری این دو عنصر کلیدی - تجهیزات پیشرفته و آموزش مستمر و کیفی - در توانمندسازی نیروهای امنیتی برای دفاع مؤثر از مرزها، مقابله با تهدیدات نوظهور، حفظ نظم داخلی و در نهایت، تضمین امنیت ملی و تمامیت ارضی کشور می‌پردازد. استدلال اصلی این است که سرمایه‌گذاری هوشمندانه و مستمر در مدرنیزاسیون تجهیزات و ارتقای کیفی آموزش نیروها، نه یک هزینه، بلکه ضرورتی استراتژیک و سرمایه‌ای حیاتی برای بقا و شکوفایی ملی محسوب می‌شود.

تمامیت ارضی، به معنای حاکمیت یک کشور بر قلمرو تعیین‌شده و شناخته‌شده بین‌المللی آن، یکی از ارکان بنیادین دولت-ملت‌های مدرن است. امنیت ملی نیز مفهومی گسترده است که شامل حفظ استقلال، حاکمیت، ارزش‌های اساسی، رفاه شهروندان و مصونیت جامعه از تهدیدات داخلی و خارجی می‌شود. این دو مفهوم به‌طور تنگاتنگی درهم‌تنیده‌اند؛ چرا که نقض تمامیت ارضی معمولاً تهدیدی مستقیم علیه امنیت ملی محسوب می‌شود و ناامنی داخلی نیز می‌تواند زمینه-ساز تهدیدات خارجی علیه تمامیت ارضی گردد. در این معادله پیچیده، نیروهای امنیتی به‌عنوان بازوان اجرایی حاکمیت، خط مقدم دفاع از این ارزش‌های حیاتی هستند. با این حال، صرف وجود این نیروها کافی نیست. اثربخشی آن-ها در گرو دو عامل تعیین‌کننده است: برخورداری از تجهیزات و فناوری‌های روزآمد و داشتن آموزش‌های تخصصی، مستمر و متناسب با تهدیدات متحول.

اهمیت تجهیزات پیشرفته

افزایش توان رصد و پایش: حفظ تمامیت ارضی به‌خصوص در مرزهای طولانی و مناطق صعب‌العبور، مستلزم نظارت و پایش مستمر است. تجهیزات مدرن مانند سیستم‌های نظارتی الکترونیکی، دوربین‌های حرارتی، دید در شب، رادارهای زمینی و ساحلی، حسگرهای لرزه‌ای و صوتی، امکان رصد ۲۴ ساعته و در همه شرایط جوی را فراهم می-کنند. پهپادهای

شناسایی و رزمی، سامانه‌های شناسایی فروندی و دریایی، رادارهای پیشرفته، سامانه‌های پدافند هوایی و ساحلی، توانایی رهگیری و مقابله با نفوذهای هوایی و دریایی دشمن را به‌طور چشمگیری افزایش می‌دهند.

ارتقای توان بازدارندگی و واکنش سریع: قدرت آتش برتر و توان تحرک بالا، عناصر کلیدی بازدارندگی و مقابله مؤثر هستند. سلاح‌های دقیق و پیشرفته، خودروها و هواگردهای زرهی و سریع، سامانه‌های فرماندهی، کنترل، ارتباطات، رایانه و اطلاعات، توان انهدام هدف با دقت بالا و حداقل خسارت جانبی را افزایش می‌دهند و امکان جابجایی سریع نیروها به نقاط بحرانی، انجام عملیات آفندی و پدافندی مؤثر و محافظت از جان نیروها را فراهم می‌کنند.

بهینه‌سازی منابع و کاهش تلفات: فناوری‌های نوین می‌توانند عملیات را با کارایی بالاتر و ریسک کم‌تری برای نیروهای انسانی انجام دهند. سیستم‌های حفاظت فردی پیشرفته نیز به‌طور مستقیم جان سربازان را در میدان نبرد حفظ می‌کنند.

اهمیت آموزش تعلیم‌یافتگی

درک پیچیدگی تهدیدات: تهدیدات امنیتی امروز بسیار پیچیده‌تر از الگوهای سنتی هستند. نیروهای امنیتی نیازمند آموزش‌های تخصصی در حوزه‌های تحلیل اطلاعات، مهارت‌های سایبری، روانشناسی امنیتی، حقوق بشردوستانه، زبان‌های خارجی و آشنایی با فرهنگ‌های مناطق مرزی هستند.

به‌کارگیری مؤثر تجهیزات: پیشرفته‌ترین تجهیزات در دستان نیروی ناآموز یا کم‌مهارت، نه‌تنها بی‌اثر که گاه خطرناک است. آموزش پایه فنی، آموزش تاکتیکی پیشرفته، شبیه‌سازی‌های رایانه‌ای و رزم‌آزمایی‌های میدانی برای آموزش مؤثر ضروری است.

تقویت روحیه، انضباط و رهبری: آموزش‌های اخلاقی، تقویت روحیه جمعی، حس میهن‌پرستی، انضباط فردی و گروهی و پرورش مهارت‌های رهبری و تصمیم‌گیری در شرایط بحرانی از ارکان اساسی ایجاد نیرویی متعهد، پایدار و مقاوم است.

انطباق‌پذیری و نوآوری: آموزش مستمر و فرهنگ‌سازی برای یادگیری مداوم، نیروهای امنیتی را قادر می‌سازد تا خود را با شرایط جدید وفق دهند، تاکتیک‌های نوین دشمن را خنثی کنند و در توسعه روش‌های مقابله‌ای نوآورانه پیشگام باشند.

پیوند ناگسستنی تجهیزات و آموزش: یک اکوسیستم امنیتی

تجهیزات و آموزش دو روی یک سکه هستند. تجهیزات بدون آموزش = ابزار ناکارآمد. آموزش بدون تجهیزات = مهارت‌های محدود. تجهیزات + آموزش = توان رزمی و امنیتی برتر. ترکیب فناوری پیشرفته با نیروی انسانی آموزش‌دیده و باانگیزه، منجر به ایجاد یک توان رزمی و امنیتی کیفی می‌شود.

پیامدهای غفلت: هزینه‌های سنگین ناامنی

کوتاهی در مدرنیزاسیون تجهیزات و سرمایه‌گذاری ناکافی یا بی‌کیفیت در آموزش نیروهای امنیتی، تبعات جبران-ناپذیری دارد. آسیب‌پذیری در برابر تهدیدات، تلفات انسانی و مادی بیشتر، از دست دادن قلمرو یا نقض حاکمیت، تضعیف اقتدار ملی و بی‌ثباتی داخلی، هزینه‌های اقتصادی سرسام‌آور از جمله این پیامدها هستند.

نتیجه‌گیری

امنیت ملی و تمامیت ارضی با تکیه بر نیروهای امنیتی قدرتمند، سازمان‌یافته و به‌روز حاصل می‌شود که دو بال اساسی آن را تجهیزات پیشرفته و نیروی انسانی آموزش‌دیده تشکیل می‌دهند. سرمایه‌گذاری مستمر، هوشمندانه و هدفمند در مدرنیزاسیون تجهیزات و ارتقای آموزش نیروهای امنیتی، سرمایه‌گذاری بر روی بقا، حاکمیت و آینده کشور است.

د کمال خان بند ملي پروژې اوږدمهاله اغیزې

لیکنه: ح.ن

د کمال خان بند د نیمروز ولایت په چهار برجک ولسوالۍ د هلمند پر رود جوړ شوی چې د کرنې او انرژۍ د سکتور د ودې او پیاوړتیا او د اوبو د کمښت د منفي اغېزو د راکمولو په موخه، د هېواد له مهمو بنسټیزو پروژو څخه بلل کېږي.

دغه ستره پروژه، چې د سیمې د تاریخي شخصیت (کمال خان) په نوم نومول شوې، د هېواد د ځان بسیاینې، پرمختګ او ثبات په برخه کې مهم او حیاتي رول لوبوي او د افغانستان په ګډون د ښکېلو اړخونو لپاره بې شمېره ګټې لري.

دغه بند د نیمروز ولایت د مرکز زرنج ښار ختیځ ته په (۹۵) کیلومترۍ د چهاربرجک په ولسوالۍ کې موقعیت لري او د نیمروز او هلمند پر ولایتونو سربېره، د ایران سیستان سیمې ته د اوبو په رسولو کې مهم نقش لوبوي. د کمال خان بند په (۱۹۷۰) لسیزه کې ډیزاین شو، خو د کورنیو جګړو، بې ثباتۍ او سیاسي تحولاتو له امله یې د تطبیق پروسه وځنډېده.

افغانستان تل د دوامداره پراختیا، کرنیزو او صنعتي فعالیتونو د پیاوړتیا لپاره د اوبو د زېرمه کولو او له هغو څخه د معقولې استفادې په لټه کې دی، د دغه بند ځانګړتیا او اهمیت ته په کتو، د جوړولو چارې یې د یوه ملي لومړیتوب په توګه، بیرته پیل شوې دي. کمال خان بند، چې د کرنې او صنعت سکتور د ودې او پرمختګ لپاره ډیزاین شوی، د نیمروز او ګاونډیو ولایتونو د کرنیزو محصولاتو

د زیاتوالي او شاوخوا د (۱۷۴) زره هکتاره کرنیزې ځمکې د خړوبولو او د (۵۲) میلیونه متر مکعب اوبو د خیره کولو ظرفیت لري. څرنګه چې د افغانستان د عوایدو ډېره برخه په کرنیزو فعالیتونو پورې تړلې ده، نو د کمال خان بند د اقتصادي او کرنیزو فعالیتونو په پراختیا کې مهم رول لوبوي. سربېره پر دې، د اوبو خوندي سرچینو ته لاسرسی به د کرنیزو محصولاتو د تنوع د زیاتوالي، د خوراکي توکو د خوندیتوب، د بېکارۍ او بېوزلۍ د کمولو او د خلکو د ژوندانه د ښه کولو لپاره د عملي ګامونو اخیستلو فرصت برابر کړي.
همدارنګه، دغه بند د (۶) میګاواټه برېښنا د تولید په ظرفیت سره، د ډیزلي جنراتورونو او فوسیلي موادو انحصار کموي. دوامداره برېښنا ته لاسرسی به د سوداګرۍ په خوځښت او وده، د صنعتي فعالیتونو په پیاوړتیا او د پانګونې په جلبولو کې مهم رول ولوبوي. همدارنګه، د باور وړ برېښنا چمتو کول به د خلکو د ژوند او خدماتو د کیفیت لوړولو، حفظ الصحې د ساتلو، د چاپېریالي خطرونو کمولو او د زده کړې او نوې ټکنالوژۍ سره د ښلولو برخه کې مثبت او مهم اغیز ولري.
د دې ترڅنګ د هلمند رود تل د موسمي سېلابونو له خطر سره مخ دی، چې په وروستیو کلونو کې یې د سیمې اوسېدونکو، کرنیزو ځمکو او زېربناوو ته ستر زیانونه اړولي دي، له همدې امله د کمال خان بند به د موسمي سېلابونو په کنټرول، د کرنیزو ځمکو په تغذیې او د وچکالۍ په لمنځه وړلو کې اساسي نقش ولوبوي او په سیمه کې به د احتمالي خطرونو او چاپېریال د تخریب مخه ونیسي.

د کمال خان بند ستراتېژیک اهمیت

د کمال خان بند نه یوازې د افغانستان لپاره له اقتصادي او ټولنیز پلوه مهم دی، بلکې له ستراتېژیک پلوه یوه مهمه او حیاتي پروژه ده. دا بند کولی شي له افغانستان سره د اوبو د سرچینو په مدیریت او د اوبو رسولو په برخه کې پر ګاونډیو هېوادونو د هېواد د اتکاء په کمولو کې مرسته وکړي او پر دې سربېره، په افغانستان کې د برېښنا تولید د صنعت پر پراختیا او پر وارداتي انرژۍ د اتکاء کچه راټیټه کړي.

اقتصادي اړخونه او اوږدمهاله اغېزې

د کرنیزو تولیداتو زیاتوالی او د خوړو خوندیتوب: کرنه د افغانستان د اقتصاد له مهمو ارکانو څخه ده او ډېری وګړي د خپلو خوراکي اړتیاوو د پوره کولو لپاره په کرنه بوخت دي. دغه بند به د ابیارۍ په برخه کې د داډ وړ اوبه برابرې کړي، چې په دې سره به د کرنیزو محصولاتو په تولید کې پام وړ زیاتوالی راشي. دا کار به په هېواد کې د خوړو خوندیتوب تامین او له نورو هېوادونو څخه د محصولاتو د واردولو کچه راټیټه کړي.
صنعتي پراختیا او کارموندنه: د اوبو د سرچینو شتون، په ځانګړې توګه د برېښنا په تولید او په هېواد کې د خصوصي سکتور په وده کې مرسته کوي. د باثباته او ارزانه برېښنا رسول په افغانستان کې یو له سترو ننګونو څخه ده او د کمال خان بند به دا ستونزه تر ډېره حده حل کړي. دغه بند به نه یوازې د خصوصي سکتور په وده او پرمختګ بلکې خلکو ته د کارموندنې په برخه کې ګټور تمام شي.
د صادراتو او سیمه ییزې سوداګرۍ زیاتوالی: افغانستان یو ستراتېژیک جغرافیایي موقعیت لري

چې کولای شي د ایران او پاکستان په ګډون له ګاونډیو هېوادونو سره ښې سوداګریزې اړیکې جوړې کړي. د کمال خان بند له امله د کرنیزو او صنعتي تولیداتو زیاتوالی؛ کولی شي د افغانستان د صادراتو د پیاوړتیا او له ګاونډیو هېوادونو سره د ښو سوداګریزو فرصتونو زمینه برابره کړي.

د چاپېریال ګټې: د کمال خان بند کولی شي د موسمي سېلابونو مخه ونیسي او د زیانونو کچه په بې ساري توګه راټیټه کړي. همدارنګه، دا بند کولی شي چې د ایکوسیستم په ساتنه او د ځمکې لاندې د اوبو سرچینو په پیاوړتیا کې مرسته وکړي.

د بهرنۍ پانګونې راجلبول: د کمال خان بند په ځېر د یو شمېر نورو پروژو د بشپړولو لپاره د بهرنۍ پانګونې راجلبول اړین دي. د افغانستان اقتصادي شرایطو ته په کتو، د نړیوالو همکاریو او د نړیوالو سازمانونو او دوستو هېوادونو د مالي مرستو جلبول کولای شي په هېواد کې د نیمګړو زېربنایي پروژو د پلي کېدو او بشپړېدو په چټکتیا کې مرسته وکړي.

د اسلامي امارت له بیا واکمنۍ سره د زېربنایي، انکشافي او ملي پروژو پلي کول د حکومت د کاري لومړیتوبونو په سر کې ځای لري، او د نورو انکشافي او زېربنايي پروژو ترڅنګ، د کمال خان بند د پروژې د پاتې چارو بشپړول د اوسني حکومت یو له مهمو لومړیتوبونو څخه دی.

اسلامي امارت د دې مهمې پروژې د اهمیت په درک کولو سره ژمن دی چې د سالمې تګلارې په جوړولو، د اوبو د سرچینو د مدیریت، د سیمه ییزو همکاریو د ښه والي، ټولپاتې پراختیا، د اوبو د عادلانه وېش او د دې پروژې د موثریت په زیاتولو سره، د دغې ګټورې پروژې تطبیق او ګټه اخیستنې ته ډاډمن چاپېریال برابر کړي.

د کمال خان بند د افغانستان د ملي پرمختیایي پروګرامونو لپاره یوه ستراتېژیکه شتمني ده، چې د خوراکي توکو او انرژۍ د تولید برخه کې هېواد د ځان بسیاینې پر لور بیايي. د دې پروژې بریالی تطبیق به د لویو ملي پروژو په پلي کولو کې به د حکومت وړتیا په ډاګه او د پراختیایي او زېربنایي پروژو د تطبیق لپاره به د پانګونې او نړیوالو مرستو د جلبولو زمینه برابره کړي.

د کمال خان بند په سیمه کې د اقتصادي پراختیا او ثبات لپاره د اسلامي امارت د هڅو بنسټ دی. دا پروژه د کرنې د ودې، د بریښنا د تولید او د موسمي سېلابونو د کنټرول په برخه کې ډېره مهمه ده او اسلامي امارت د دې مهمې پروژې په بریالي تطبیق کې اساسي رول لوبولی دی. د دې زېربنایي پروژې اغېزناک مدیریت به د سیمې له پرمختګ او ثبات سره مرسته وکړي او د سوکاله او پرمختللي افغانستان لپاره لاره هواره کړي.

پیشگیری از جرم

پوهنمل جمشید«اصلان»

مقدمه

پیشگیری از جرم یکی از مهمترین اهداف نظام‌های قضایی و اجتماعی در جهان است که با هدف کاهش وقوع جرم و ایجاد امنیت پایدار در جامعه دنبال می‌شود.این مفهوم در حقوق جزا و جرم‌شناسی به مجموعه اقدامات جزایی و غیرجزایی گفته می‌شود که برای جلوگیری از ارتکاب جرم به کار گرفته می‌شود.

تعریف و انواع پیشگیری از جرم

پیشگیری از جرم به دو دسته تقسیم می‌شود:

پیشگیری جزایی : شامل تهدید و اعمال مجازات برای جلوگیری از ارتکاب جرم است. این نوع پیشگیری به دو بخش پیشگیری عام ترساندن عموم مردم و پیشگیری خاص اصلاح مجرمین تقسیم می‌شود.

پیشگیری غیرجزایی: شامل اقدامات غیرسرکوب گر و غیرقهرآمیز مانند برنامه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و آموزشی است که قبل از وقوع جرم انجام می‌شود. این نوع پیشگیری خود به دو دسته پیشگیری اجتماعی و پیشگیری وضعی تقسیم می‌شود.

پیشگیری اجتماعی

تمرکز بر بهبود شرایط محیطی و اجتماعی افراد مانند آموزش، بهداشت، مسکن، فرصت‌های شغلی و اوقات فراغت دارد تا انگیزه‌های مجرمانه کاهش یابد.

پیشگیری وضعی

هدف آن تغییر شرایط محیطی است که جرم ممکن است در آن رخ دهد، به طوری که هزینه ارتکاب جرم برای مجرم بیشتر از سود آن شود.

اهمیت و کارآمدی پیشگیری از جرم

تجربه‌های جهانی نشان داده است که پیشگیری از جرم، به ویژه اگر به درستی اجرا شود، بسیار مؤثرتر و کارآمدتر از اقدامات پسینی مانند مجازات است. پیشگیری می‌تواند به کاهش چشمگیر هزینه‌ها و نیروهای مورد نیاز برای کنترل اجتماعی منجر شود. همچنین پیشگیری باعث ایجاد امنیت پایدار و احساس امنیت در جامعه می‌شود که خود عاملی برای توسعه پایدار است.

روش‌ها و راهکارهای پیشگیری از جرم

روش‌های پیشگیری از جرم متنوع بوده و بسته به نوع جرم و شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه متفاوت است. برخی از مهم‌ترین روش‌ها عبارتند از:

آموزش و فرهنگ‌سازی: افزایش آگاهی عمومی درباره قوانین و پیامدهای جرم، تقویت ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی.

بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی: کاهش فقر، بیکاری و نابرابری که از عوامل زمینه‌ساز جرم هستند.

تقویت نهادهای اجتماعی: خانواده، مکتب و سازمان‌های اجتماعی نقش مهمی در پیشگیری اجتماعی دارند.

استفاده از فناوری‌های نوین: به کارگیری فناوری‌های پیشرفته برای نظارت و کنترل جرم‌های نوین مانند جرائم سایبری.

اقدامات تامینی: مراقبت و درمان مجرمان برای جلوگیری از تکرار جرم.

نتیجه‌گیری

پیشگیری از جرم یک رویکرد جامع و چندبعدی است که نیازمند همکاری دستگاه‌های قضایی، و امنیتی، اجتماعی و فرهنگی است. با اجرای صحیح سیاست‌های پیشگیرانه، می‌توان علاوه بر کاهش وقوع جرم، امنیت و آرامش جامعه را تضمین کرد و زمینه توسعه پایدار را فراهم نمود. توجه به پیشگیری غیرجزایی و اجتماعی به ویژه در جوامع در حال توسعه، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

قربانی سنت ماندگار بت‌شکن تاریخ

د. فضل الرحمن فقیهی

مقدمه

انسان موجودی است که عبادت و پرستش جزء فطرت و سرشت وی است و این ویژگی همیشه در زندگی بشر در تمام زمانه‌ها مشهود بوده است. از همین روی حکمت در آفرینش انسان‌ها و گروه جنّیان در کتاب الهی همین امر یاد شده است؛ آنجا که فرموده است : ما جنیان و انسان‌ها را نیافریدیم مگر برای اینکه ما را پرستش کنند.(الذاریات: ٥٦) عبادت و پرستش پروردگار که جزء فطرت و سرشت بشریت است؛ به گونه‌های متنوع در عملکرد بندگان تبارز می‌یابد. به همین دلیل و ملاحظه بوده که دانشمندان علوم اسلامی، عبادات را به انواع قولی، فعلی و مالی برشمرده‌اند. از جملهٔ عبادات مالی در شریعت و هدایات اسلام، یکی قربانی است. این عبادت از عبادات مالی مقید به وقت است که زمان ادای آن ایام عید اضحی است. در آستانهٔ عید قربان بر آن شدیم تا دربارهٔ این وجیبهٔ دینی که از شعایر الهی است مطالبی ارائه داریم.

مفهوم قربانی

قربانی که در عربی (اضحیه) نامیده می‌شود؛ نام حیوانی است که در روزهای عید اضحی ذبح می‌شود. اما در اصطلاح فقه اسلامی، قربانی به ذبح کردن حیوانی مخصوص گویند که به نیت ثواب در وقت مخصوصی سربریده می‌شود. به سخن دیگر، قربانی سربریدن یکی از حیوانات در روزهای عید است که به جهت رضای خداوند جل جلاله ذبح می‌شود. (زحیلی: ج٤، ج ٢٧٠٢)

تاریخچهٔ قربانی در ادیان آسمانی

وجیبهٔ قربانی از عبادت هایی است که از آغاز زندگی بشر در روی زمین وجود داشته است؛ حتی در اولین آوان حیات فرزندان آدم، قربانی عبادتی شناخته شده بوده است. داستان تقدیم وجه مالی توسط فرزندان آدم علیه‌السلام به پیشگاه خداوند جل‌جلاله جهت اثبات و معلوم نمودن حق، این موضوع را واضح می‌گرداند. داستان از این قرار بود که دو تن از فرزندان آدم علیه‌السلام یعنی قابیل و هابیل در امر

ازدواج با خواهران خود به مناقشه پرداختند و آدم عليه‌السلام می‌خواست خواهر هر برادر را به برادر دیگر به نکاح دهد. وی این روش را ضرورتاً به منزلهٔ جدائی نسب قرار داده بود، زیرا در آن هنگام دوری نسب جز به همین اندازه متحقق نبود. قابیل حاضر نشد که هابیل خواهرش اقلیما را به نکاح گیرد، بلکه خود خواهان آن شد که او را به نکاح خود درآورد؛ زیرا خواهرش اقلیما دارای صورت نیکوتر نسبت به خواهر هابیل بود.

بعد از عدم پذیرش قابیل، آدم عليه‌السلام آن دو برادر را گفت که هر کدام به پیشگاه خداوند قربانی را تقدیم بدارند و قربانی هریکی که مورد قبول اوتعالی واقع گردید، با آن دختر مورد نظر ازدواج نماید. هر یک از آن دو برادر مطابق کار و پیشه‌اش قربانی را در راه خداوند جل‌جلاله تقدیم داشتند، قابیل که دهقان و زراعت پیشه بود پشته‌ای از حاصلات خود را و هابیل که مالداری داشت، گوسفندی را تقدیم داشتند. آتشی به عنوان علامت قبول قربانی، فرود آمد و قربانی هابیل را که مورد قبول واقع شده بود در ربود و این علامت و نشانهٔ قبول و پذیرش قربانی به پیشگاه خداوند بود. اما قربانی قابیل را باقی گذاشت و در نتیجه قابیل در برابر سنت الهی به خشم آمد و هابیل را کشت و به شهادت رساند. (آلوسی: ج٦، ص٣٨٥)

این موضوع و سرگذشت در آیات قرآن کریم چنین نقل شده است: خبر دو فرزند آدم (قابیل و هابیل) را برایشان به حق برخوان، آنگاه که قربانی را (به پیشگاه الله) تقدیم داشتند، پس از یکی مورد قبول واقع شد و از آن یکی دیگر پذیرفته نشد، (قابیل برای هابیل) گفت: من تو را می‌کشم، (هابیل) گفت : حقیقت این است که الله از پرهیزگاران می‌پذیرد. (المائده: ٢٧)

همچنین قربانی از سنت‌های ابراهیم عليه‌السلام است که برای امت اسلامی به ارث مانده است و شریعت اسلامی آن را برای پیروانش ماندگار ساخته است، همان‌گونه که شریعت اسلام روش و ملت ابراهیمی نامیده شده و پیروان این آیین به متابعت و پیروی از ابراهیم خلیل توصیه شده‌اند؛ چنانچه در قرآن کریم می‌خوانیم: بعداً به تو وحی فرستادیم که دین ابراهیم را که پاک است پیروی کن. (النحل: ١٢٣)

و باز در جای دیگر از قرآن کریم می‌خوانیم: بگو خداوند راست گفته است، پس دین ابراهیم را که پاک است پیروی کنید. (آل عمران: ٩٥)

ابراهیم عليه‌السلام بر اساس خوابی که دیده بود و در آن مأمور شده بود، فرزند خویش اسمعیل عليه‌السلام را برای رضای مولای خویش به قربانگاه برد. روایات بیانگر این است که وی در شب هشتم ذی الحجه خواب دید که برایش کسی می‌گوید: خداوند تو را به قربانی کردن فرزندت امر کرده است. فردای آن روز در این باره فکر می‌کرد که آیا این خواب از طرف الله متعال است یا از جانب شیطان خواهد بود. از این جهت این روز را یوم الترویه (روز فکر کردن) نامیده‌اند. شب دیگر باز همچنین در خواب دید و دانست و معرفت حاصل کرد که از جانب خداوند است، لذا روز نهم را عرفه نام نهادند. باز شب دهم همانند آن خواب دید و به ذبح کردن فرزندش اسماعیل عليه‌السلام به عنوان قربانی اقدام نمود که این روز یوم النحر یعنی روز سربریدن نامیده شد.

وقتی ابراهیم عليه‌السلام فرزندش را برای قربانی به قربانگاه برد تا ذبح کند و او را برای انجام این کار خوابانید، الله متعال از وی قربانی‌اش را پذیرفت و او را وحی فرستاد که تو خوابت را عملی کردی و در عوض فرزندش، گوسفندی را از بهشت برایش فرستاد تا آن را ذبح و قربانی کند و به این ترتیب این عمل، سنت ماندگار تاریخ شد. (آلوسی: ج٢٣: ص١٧٠).

قرآن کریم سرگذشت و قصه قربان کردن اسماعیل از جانب ابراهیم عليه‌السلام را چنین بیان می‌دارد: پس او [ابراهیم] را به فرزندی مژده دادیم. چون با وی در امور دستیار گردید گفت: پسرکم! من در خواب دیدم

که ترا ذبح می‌نمایم، ببین چه نظرداری. [اسمعیل] گفت: پدرم! آنچه را امر می‌شوی، انجام بده. مرا ان شاء الله از شکیبایان درخواهی یافت. وقتی هردو به فرمان خدا گردن نهادند و او را (برای ذبح کردن) بر روی خوابانید، او را آواز دادیم که ای ابراهیم! به راستی که خوابت را به جا آوردی. ما این چنین نیکوکاران را پاداش می‌دهیم. این همان آزمایش آشکار است و او را به گوسفندی بزرگ [منزلت] فدیه [عوض] دادیم (الصافات: ۱۰۱-۱۰۷)

موافق با آنچه گفته آمدیم؛ رسول گرامی اسلام نیز قربانی را از سنت‌های ابراهیمی معرفی داشتند. از زید بن ارقم روایت است که می‌گفت: از رسول خدا ﷺ پرسیدم که این قربانی‌ها چیست؟ فرمودند: سنت پدرتان ابراهیم علیه السلام است. (شوکانی: ج۵، ص۱۲۳).

این بدان معنا است که قربانی از جملهٔ سنت‌های ابراهیمی است که ما به عمل بدان مأمور شده‌ایم.

حکم قربانی از دیدگاه فقهاء

دانشمندان بر اصل مشروعیت قربانی و این که از شعایر دینی است اجماع و اتفاق نظر دارند؛ هرچند در رابطه به حکم آن اختلاف نظر نموده‌اند. جمهور علما به سنت بودن قربانی قایل شده‌اند؛ به گونه‌ای که اگر ترک شود، قضا لازم نمی‌گردد و ترک‌کننده را گناه‌کار نمیدانند، چنانچه از جملهٔ اصحاب رسول الله ﷺ، ابوبکر صدیق، عمر فاروق، علقمه و اسود و نیز جمع کثیری از تابعین و از بزرگان دینی چون امام مالک، عطا، امام احمد، امام ابویوسف، اسحق و دیگران آن را سنت دانسته‌اند.

در این برابر، عدهٔ دیگری از دانشمندان، چون ربیعه، اوزاعی، لیث، امام ابوحنیفه و برخی از مالکیه رحمهم الله، قربانی را واجب می‌دانند. قول مشهور از امام ابوحنیفه رحمه الله این است که قربانی برشخصی که مقیم و مالک نصاب باشد واجب است. (شوکانی: ج۵، ص۱۲۶- نووی: ج۲، ص۱۵۳)

دلیل مشروعیت قربانی پیش از اینکه بر آن اجماع صورت گرفته باشد، این قول الله متعال است که فرموده است: پس برای پروردگارت نماز بخوان و قربانی را کن. (الکوثر: ۲)

این نظریه را جمعی از مفسران قرآن کریم ارائه داشته‌اند. طبق مدلول این آیهٔ مبارکه، احادیث متعددی نیز مشروعیت قربانی را به اثبات می‌رسانند.

امام بخاری از ابن عمر رضی الله عنهما روایت نموده که گفت: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ يَذْبَحُ وَيَنْحَرُ بِالْمُصَلَّى. (بخاری، حدیث: ۵۵۵۲)

ترجمه: پیامبر ﷺ در عیدگاه، قربانی را ذبح و نحر می‌کردند.

به همین گونه از انس رضی الله عنه روایت شده که گفت: ضَحَّى النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَينِ أَمْلَحَينِ، فَرَأَيْتُهُ وَاضِعًا قَدَمَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا، يسَمِّي وَيكَبِّرُ، فَذَبَحَهُمَا بِيدِهِ. (بخاری، حدیث: ۵۵۵۸).

ترجمه: رسول خدا ﷺ دو گوسفند سیاه و سفید شاخ‌دار را قربانی نمودند، دیدم که قدم‌های مبارک را بالای شانه‌های آنها نهاده و بسم‌الله والله اکبر می‌گویند، پس آن هر دو را سربریدند.

حکمت مشروعیت قربانی

قربانی دارای حکمت‌های متعددی است که در زیر بدان‌ها اشاره می‌شود:

حکمت مشروعیت قربانی یکی شکرگزاری نعمت‌های ناشمار خداوند است که بربندگان ارزانی کرده است و از آن جمله نعمت بقای بنده از یک سال تا سال دیگر است که بندگان مأمور شده‌اند این نعمت بزرگ را با ذبح حیوانی شکرگزاری نمایند.

حکمت دیگر، کفارهٔ گناهان است که با انجام این وجیبهٔ دینی، گناهان قربانی کننده از بین رفته و مورد آمرزش قرار می‌گیرد؛ گناهانی که با ارتکاب مخالفت با اوامر خدا یا از طریق کوتاهی در انجام امور شرعی، در یک سال به وجود آمده است.

به همین گونه عمل قربانی وسیلهٔ فراوانی روزی

در جامعهٔ اسلامی برای عموم مسلمانان می‌گردد؛ به خصوص در روزهای عید که هنگام سرور و خوش‌وقتی و ایام دید و بازدید است. از همین جهت است که دادن قیمت قربانی برای دیگران جواز ندارد- چنانکه در صدقهٔ فطر رواست- بلکه باید حیوانی قربانی گردد تا از گوشت آن استفاده شود. از همین جهت است که دانشمندان قربانی را همانند صدقه‌کردن قیمت آن برای مردم نشمرده‌اند، چنانچه امام احمد بن حنبل و دیگران بر این امر تصریح نموده‌اند. (زحیلی: ج٤، ص٢٧٠٣)

ذبح حیوان و ریختاندن خون آن به عنوان قربانی، یادآور انجام کار بزرگی است که ابراهیم خلیل علیه‌السلام، در هنگام امتحان الهی از آن پیروز برآمد. او خواست به اساس فرمان الله متعال، فرزند خویش را در راه او تعالی قربان کند و در این امر هم او و هم فرزندش ثابت قدم ماندند. الله متعال بعد از مصداق یابی اخلاص و عمل ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام، گوسفندی را برای ابراهیم فدیه داد تا آن را به عوض فرزندش ذبح نماید. این داستان در قرآن کریم آمده است. قربانی نماد و تمثیلی از آن ایثار و فداکاری است که توسط شخص قربانی کننده صورت می‌گیرد و الله متعال برایش پاداش می‌دهد.

ثواب و ارزش قربانی

قربانی از عبادات مالی مخصوص روزهای عیدقربان است. ثواب و مزد قربانی برای صاحب آن زیاد توصیف شده است. در حدیثی به روایت از زید بن آمده است که از رسول خدا صلی الله علیه وسلم پرسان کرد، این قربانی‌ها چیستند؟ فرمودند: سنت پدر شما ابراهیم علیه السلام است، یاران پرسیدند: ما را از آن چه فایده است؟ فرمودند: به شمارهٔ هر مویی از آن برای شما حسنه‌ای است، گفتند: حیوان دارای پشم چه گونه است ؟ فرمودند: به هر مویی از پشم‌هایش حسنه‌ای است. (شوکانی: ج٥، ص١٢٣)

اجماع مسلمانان براین‌اند که قربانی بهترین عبادت در پیشگاه خداوند جل جلاله در روزهای عید به شمار می‌رود و مال قربانی در روز قیامت با همان صفت و خصوصیتی که ذبح شده حضور پیدا می‌کند، همچنان که خون قربانی پیش از ریختن به زمین، درحضور خداوند مورد قبول واقع می‌شود. (زحیلی: ج٤، ص٢٧٠٣)

در حدیثی که آن را ابن ماجه و امام بغوی در شرح السنه از عایشه رضی الله عنها روایت کرده‌اند آمده که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم فرمودند:

«مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ يَوْمَ النَّحْرِ عَمَلًا أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، مِنْ هِرَاقَةِ دَمٍ، وَإِنَّهُ لَيَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، بِقُرُونِهَا، وَأَظْلَافِهَا، وَأَشْعَارِهَا، وَإِنَّ الدَّمَ، لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ، فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا». (ابن ماجه، حدیث: ٣١٢٦- بغوی، حدیث: ١١٢٤).

ترجمه: هیچ عمل فرزندان آدم درروز عید در نزد خداوند محبوب‌تر از ریختاندن خون (قربانی) نیست و قربانی درروز قیامت با شاخ‌ها، سم‌ها و موی‌هایش می‌آید و هرآینه خون قربانی در نزد خداوند جایگاه قبول را پیش از آنکه به زمین بریزد در می‌یابد، پس با قربانی اخلاص را پیشه کنید.

ارزش عبادت قربانی به اندازه‌ای است که رسول خدا صلی الله علیه وسلم در هنگام حیات خویش ضمن این که خود قربانی می‌کردند، یکی را از جای امت خویش قربانی می‌نمودند. چنانچه در حدیث مبارکه‌ای این موضوع تذکر رفته است که ایشان دو گوسفند را قربانی نموده در هنگام ذبح کردن ضمن دعا می‌فرمودند: ...اللهم منک ولک عن محمد و امته. (زحیلی: ج٥، ص١٣٨)

ترجمه: بارالها ! این از نعمت تو است و از برای رضای تو از طرف محمد و امت وی قربانی می‌شود. به همین گونه آن‌حضرت، علی کرم الله وجهه را وصیت داشتند تا از جایشان بعد از رحلت‌شان قربانی نماید، چنانچه ترمذی در ضمن حدیثی از

حنش روایت نموده که وی گفت: علیؓ را دیدم که دو گوسفند نرینه را قربانی می‌کند، گفتم: این چیست؟ گفت: رسول‌خداﷺ مرا وصیت داشتند تا از جایشان قربانی نمایم و من وصیت‌شان را انجام می‌دهم. (ابوداود، حدیث: ۲۷۹۰)

قربانی نمایانگر طیب نفس در برابر احکام الهی

در انجام عبادت قربانی اموری مستحب گردیده که بیانگر طیب نفس و خوشنودی قربانی کننده در برابر احکام شرعی است.

آری! مستحب است و نیکو شمرده شده است که خود شخص قربانی‌اش را به دستش ذبح نماید و در صورتی که دیگری را نسبت عذری به ذبح کردن آن موظف سازد؛ بهتر است خودش حضور داشته باشد. این استحباب به خاطر ثبوت خوشنودی در زمینۀ انجام این عبادت است. (نووی: ج۲، ص۱۵٦)

به همین رابطه از انسؓ روایت شده که رسول خدا ﷺ دو گوسفند نرینۀ شاخ‌دار را به دست خودشان قربانی و ذبح کردند.

همچنان مستحب است که قبل از فرارسیدن روزهای عید در فربه ساختن مال قربانی توجه صورت گیرد تا خوشنودی در برابر احکام شرعی و به ویژه قربانی به ظهور رسد. در حدیثی از ابی امامه روایت شده که گفت: ما قربانی را فربه می‌ساختیم و دیگران هم فربه می‌ساختند. (نووی: ج۲، ص۱۵۵).

قربانی مظهر تسلیم به پروردگار

قربانی سنت ابراهیمؑ است که آن بزرگمرد با تقدیم فرزندش به قربانگاه، تسلیمی و انقیاد خود به پروردگار را به اثبات رساند. در شریعت اسلامی نیز مشروع شده که مسلمانان به پیروی از ابراهیم خلیل با ذبح کردن قربانی به پیشگاه خداوند در روزهای عید تسلیم و انقیاد خود به پروردگار را اعلام نمایند.

از همین جهت است که رسول گرامی اسلام در حین ذبح نمودن قربانی، دعایی را خواندند که نمایانگر انقیاد و تسلیم به خداوند است و خواندن این دعاها برای قربانی‌کنندگان مسنون است. ابن عمرؓ روایت نموده است که پیامبرﷺ در روز عید دو گوسفند را ذبح نمودند و در حین این کار در حالی که روی آنان را به طرف قبله نهاده بودند فرمودند: وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ، بسم الله و الله اکبر، اللهم هذا منک و لک....(زحیلی: ج٤، ص۲۷۳۸- ج٥، ص۱۳۸)

ترجمه: من روی خود را با پاکی و صفایی به طرف ذاتی گردانیدم که آسمان‌ها و زمین را آفرید و من از جمله مشرکان نمی‌باشم، هر آینه نماز من و عبادت من و زندگی من و مردن من برای خداوند است که پروردگار عالمیان است، او را شریک نیست و به همین مامور شدم و من از اولین تسلیم شوندگان هستم. به نام خداوند ذبح می‌نمایم و خداوند بزرگ است، بارالها ! این از نعمت‌های توا‌ست وبرای رضای تو است.

بردن نام خدا به زبان و ذکر الله اکبر را گفتن در هنگام ذبح قربانی، برای این است که ذبح‌کننده اعلام دارد که عملش خاص برای رضای خدا است و عبادتش از روی تقوا انجام می‌شود و همراه با اخلاص نیت است، زیرا اخلاص در اعمال ملاک و معیار ارزش آن است. خداوند فرموده است: هرگز گوشت‌ها و خون‌ها مال‌های قربان شده به رضای خدا نمی‌رسد، اما تقوا و پرهیزگاری شما آن را در می‌یابد. (الحج: ۳۷)

برای ثبوت اخلاص و تقوای است که بر گزینش حیوان سالم و بهتر برای قربانی توصیه شده و از قربانی کردن حیوان معیوب، لاغر و ناسالم نهی به عمل آمده است. (دهلوی: ج۲، ص۲۱).

سهولت در مصرف گوشت قربانی رحمتی بر امت اسلامی

هرچند براساس نظر برخی از امامان و دانشمندان امت اسلامی قربانی بر افراد توان‌گر مالک نصاب واجب است، اما با آن‌هم مصرف گوشت قربانی برای فقراء و مستمندان خاص نمی‌باشد، بلکه برای عموم مردم فقیر و توان‌گر روا است، از آن استفاده نمایند. حتی قربانی‌کننده نیز با اهل و فامیلش از آن می‌تواند استفاده نماید.

حالانکه در برخی عبادات مالی دیگر مثل زکات، صدقه فطر و فدیه‌ها، جای مصرف، مشخص و محدود است. این عدم محدودیت و جواز استفادهٔ عمومی، نمایان‌گر وفور رحمت الهی بر بندگان مومن اوست تا در ایام عید و نیز بعد از عید از آن بهره‌مند شوند.

آنچه دربارهٔ منع از ذخیره کردن و استفاده از گوشت قربانی بیش از سه روز در احادیث نبوی روایت شده، به اثر روایات اخیرتر از نگاه زمانی، منسوخ شده و جواز استفاده در روزهای عید و بعد از آن و نیز جواز ذخیره کردن از آن استقرار یافته است.

از ابی سعید خدری روایت شده که پیامبر ﷺ فرمودند: «يا أَهْلَ الْمَدِينَةِ، لَا تَأْكُلُوا لُحُومَ الْأَضَاحِي فَوْقَ ثَلَاثٍ» - وَقَالَ ابْنُ الْمُثَنَّى: ثَلَاثَةَ أَيامٍ -، فَشَكَوْا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ أَنَّ لَهُمْ عِيالًا، وَحَشَمًا، وَخَدَمًا، فَقَالَ: «كُلُوا، وَأَطْعِمُوا، وَاحْبِسُوا»، أَوْ «ادَّخِرُوا». (مسلم، حدیث: ۱۹۷۳)

ترجمه: ای اهل مدینه گوشت‌های قربانی را بیش از سه روز استفاده نکنید ، بعداً به پیامبر ﷺ شکایت بردند که ایشان را فامیل‌ها، اطرافیان و خدمت‌کارانی است (که استفادهٔ بیش از سه روز را لازم دارد) آنگاه فرمودند : از آن بخورید، به دیگران بخورانید و نیز برای خود نگه‌دارید و ذخیره نمائید.

منع کردن پیامبر ﷺ از ذخیره نمودن گوشت قربانی و امر به مصرف کردن آن در سه شبانه‌روز، روی حکمت ضرورت موقتی بود که مسافران فقیری به مدینه قدوم آورده بودند و برای اینکه انفاق بر ایشان صورت گیرد، امر شده بود در ظرف سه روز همه گوشت‌های قربانی را به مصرف برسانند، اما چون این ضرورت برطرف شد نگه‌داری و ذخیره روا گردید و اجازه داده شد، چنانچه حدیث نبوی بر این امر دلالت دارد که فرمودند: «إِنَّمَا نَهَيتُكُمْ مِنْ أَجْلِ الدَّافَّةِ الَّتِي دَفَّتْ، فَكُلُوا وَادَّخِرُوا وَتَصَدَّقُوا». (مسلم، حدیث: ۱۹۷۱)

ترجمه: من شما را به خاطر قدوم آورندگان فقیری که آمده بودند؛ [از ذخیره کردن گوشت‌های قربانی بیشتر از سه روز منع کرده بودم] اکنون از آن بخورید و ذخیره نمائید و صدقه بدهید.

این حدیث مبارکه بر رفع حکم نهی از ذخیره کردن بیش از سه روز صراحت دارد .دانشمندان با ملاحظهٔ این حدیث مبارکه در زمینهٔ کیفیت استفاده از گوشت قربانی ابراز نظر کردند که شخص قربانی کننده را مستحب است؛ هم خود از آن استفاده نماید و هم به دیگران صدقه دهد، بدین گونه که یک سوم آن را ذخیره دارد یک سوم آن را صدقه نماید ویک سوم آن را برای خوردن دوستان در ایام عید اختصاص دهد. (صنعانی: ج٤، ص١٨٧).

سرچشمه‌ها

- قرآن کریم.
- آلوسی، شهاب الدین ، سید محمود . روح المعانی.
- تبریز ی، خطیب. مشکواه المصابیح.
-دهلوی، شاه ولی الله محدث، احمدبن عبدالرحیم. حجته الله البالغه .
- زحیلی ، دکتور وهبه. الفقه الاسلامی وادلته .
- شوکانی، محمد بن علی بن محمد. نیل الاوطار .
- صنعانی، محمد بن اسماعیل. سبل السلام.
-قشیری، مسلم بن حجاج بن مسلم. صحیح مسلم .
-نووی یحی بن شرف. شرح صحیح مسلم .

نقش خانواده در شکل‌گیری شخصیت و رفتار اجتماعی

پوهنمل حمیدالله ابراهیمی

چکیده

خانواده به حیث اولین کانون تربیت طفل، نقش مهم در شکل گیری شخصیت و رفتارهای اجتماعی انسان ایفأ می‌کند. این مقالُه به تأثیرات خانواده بر جنبه‌های مختلف شخصیت افراد و الگوهای رفتاری آن‌ها می‌پردازد و به تحلیل علل و عوامل مؤثر بر این روند می‌پردازد.

مقدمه

خانواده نخستین و مهم‌ترین نهاد اجتماعی است که طفل در آن رشد و نمود می‌نماید و تأثیرات زیاد و در عین حال تعیین کنندهٔ در ابعاد عاطفی و روانی در شخصیت فرد می‌گذارد. علاوه بر این، خانواده نقش ارزندهٔ در تعیین رفتارها، ارزش‌ها و باورهای اولیه فرد دارد؛ یعنی در بستر خانواده ایجاد می‌شود. محیط خانواده‌ها باید طوری طراحی شوند که فرصت رشد فردی، اعتماد به‌نفس و احساس امنیت را برای کودکان فراهم کند.

۱. تعریف شخصیت و رفتار اجتماعی

شخصیت به مجموع ویژگی‌ها، الگوهای فکری، عاطفی و رفتاری اشاره دارد که فرد را منحصر به فرد می‌سازد. شخصیت می‌تواند تحت تأثیر عوامل ژنتیکی، محیط و تجربیات زندگی قرار گیرد.

شخصیت‌ها را می‌توان بر اساس ویژگی‌ها و رفتارهای‌شان به دسته‌های مختلف تقسیم کرد:

شخصیت برون گرا؛ که به راحتی با دیگران می‌توانند ارتباط برقرار نمایند یعنی فعال و اجتماعی هستند.

شخصیت درون گرا؛ این اشخاص دوست دارند مدت زیادتر را به تنهایی بگذرانند و به تفکر عمیق بپردازند.

شخصیت حسی؛ این افراد به بیشتر به جزئیات توجه دارند.

شخصیت تفکری؛ این قسم افراد معمولاً منطقی و تحلیلی هستند.

شخصیت احساسی؛ افراد احساسی بیشتر تحت

تأثیر احساسات خود تصمیم گیری می‌کنند.

رفتار اجتماعی نیز به رفتارهایی اشاره دارد که افراد در تعامل با یکدیگر و جامعه دارند. این دو مفهوم به‌شدت تحت تأثیر عوامل خانوادگی قرار دارند. و یا رفتار اجتماعی به مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و واکنش‌های فردی اطلاق می‌شود که در پاسخ به دیگران یا محیط اجتماعی انجام می‌گیرد. این رفتارها می‌توانند مثبت (همکاری، همدلی) یا منفی (تعارض، پرخاشگری) باشند.

۲. تاثیر خانواده بر شکل‌گیری شخصیت

محیط خانوادگی: محیطی که فرد در آن رشد می‌کند، تأثیر عمیقی بر خلق و خو، خودباوری و اعتماد به نفس وی دارد. خانواده‌های با فضای حمایتی و محبت‌آمیز معمولاً فرزندانی با شخصیتی قوی‌تر پرورش می‌دهند.

الگوهای رفتاری: والدین به عنوان الگوهای اولیه برای فرزندان خود عمل می‌کنند. الگوهای رفتاری والدین می‌تواند بر رفتار اجتماعی کودک تأثیر بگذارد. مثلاً در خانواده‌هایی که والدین منضبط و سازمان‌دهی شده‌اند، فرزندان معمولاً نظم و انضباط را یاد می‌گیرند.

۳. ابعاد تاثیر خانواده بر رفتار اجتماعی

ارتباط اجتماعی: خانواده به کودکان مهارت‌های ارتباطی می‌آموزد. تعاملات میان اعضای خانواده به فرزندان یاد می‌دهد که چگونه با دیگران ارتباط برقرار کنند.

همدلی و تعاملات اجتماعی: خانواده‌ها می‌توانند احساس همدلی و همکاری را در فرزندان تقویت کنند. تجربه‌های عاطفی در خانواده باعث می‌شود که فرزندان قادر به درک و ابراز احساسات خود و دیگران باشند.

نقش فرهنگ و ارزش‌ها: فرهنگ خانوادگی و ارزش‌های اجتماعی که در خانواده یاد می‌گیرند، بر رفتار اجتماعی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. این ارزش‌ها می‌تواند شامل احترام به دیگران، صداقت، و همکاری باشد.

۴. چالش‌ها و مشکلات خانوادگی

تأثیر مشکلات خانوادگی: خانواده‌هایی که با مشکلات اقتصادی، اجتماعی یا عاطفی مواجه هستند، ممکن است فرزندانی پرورش دهند که در عملکرد اجتماعی خود دچار چالش می‌شوند.

اختلالات خانوادگی: طلاق، کمبود محبت، و عدم ارتباط صحیح میان والدین و فرزندان می‌تواند به شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی منفی و مشکلات شخصیتی منجر شود.

نتیجه‌گیری

خانواده به عنوان یک نهاد بنیادی در شکل‌گیری شخصیت و رفتار اجتماعی افراد از اهمیت بالایی برخوردار است. شخصیت مفهوم پیچیده‌ای است که توسط نظریه‌های مختلفی بررسی می‌شود. توجه به نوع روابط، تعاملات و الگوهای رفتاری در خانواده می‌تواند به ارتقاء روانشناختی و اجتماعی فرزندان کمک کند. در نتیجه، نیاز به مطالعات بیشتر در زمینه تأثیرات خانواده بر شخصیت و رفتار اجتماعی احساس می‌شود.

منابع

۱. نیکفر، ۱۳۹٦، روانشناسی پرخاشگری*. تهران: انتشارات سمت.

۲. فرهادی، ۱۳۹۸،(روانشناسی احساسات و عواطف)، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی.

۳. بختیاری، مهدی. (۱٤۰۱). فرهنگ و شخصیت. انتشارات آوا.

٤. هافلر، ۱۳۹٤، نظریه‌های اجتماعی. تهران: انتشارات آوای نور.

٥. فرهنگ نژاد،۱۳۹٤ ، (نقش خانواده در اجتماعی شدن کودکان) پژوهشنامه‌ی روانشناسی خانواده

٦. شکرخواه ۱۳۹۷). تأثیر خانواده بر شخصیت و رفتار اجتماعی) مجله‌ی روانشناسی اجتماعی ایران، سال ۱۱، شماره ۴

۷. حسینی، ۱۳۹٦(خانواده و تأثیر آن بر رفتارهای اجتماعی) فصلنامه‌ی جامعه‌شناسی خانوادگی شماره ۳

۸. شریفی، ۱۳۹٥(روانشناسی اجتماعی.) تهران : انتشارات ارجمند.

له ایران څخه د افغان مهاجرينو را ستنېدنه؛
فرصتونه، ننګونې او راتلونکي حللارې

 رحمت‌الله فیضان

نږدې نیمې پېړۍ جګړو، بې ثباتیو اوپه افغانستان د دوو ستر قدرتونوله سقوط څخه وروسته، افغانستان یو ځل بیا د ساه اخیستلو فرصت مومي. اوس هېواد ته کامل امنیت راغلی، د ټولنې په کړکیو کې د امید څرکونه لېدلې کېږي او د خلکو پر دسترخوانونو ډوډۍ تر سترګو کیږي . له همدې امله هغه افغانان چې د ژوند د ژغورنې او معیشت د تأمین لپاره اړ شوي وو چې وطن پرېږدي او ګاونډيو هیوادونو ته مهاجر شي ، اوس په ډېر شوق او مینه خپلو کورونو ته را ستنېږي.

د افغان مهاجرینو د کوربه هېوادونو له ډلې څخه یو تر ټولو مهم هېواد، د ایران اسلامي جمهوریت دی چې په تېرو کلونو کې یې میلیونونه افغان مهاجرین منلي دي. خو د پراخو اقتصادي بندیزونو، د کورنیو او نړیوالو فشارونو او په ځانګړې توګه د صهیونیستي رژیم د یرغلګرو بریدونو له امله، د ایران ثبات او امنیت هم له ګواښ سره مخ شوی دی. په دا ډول شرایطو کې، هره ورځ زرګونه افغان مهاجرین له ایران څخه افغانستان ته را ګرځي

د هرات په غرب اسلام قلعه کې صفري نقطې ته څېرمه ، یو ودانۍ «د مهاجرینو چارو اداري» تر نامه لاندې اود د راستانه شوو مهاجرینو د تنظیم په برخه کې فعالیت کوي. هره ورځ زرګونه مهاجرین چې ښځې، ماشومان، ځوانان او زاړه پکې شامل دي،

له دې مرکز څخه خپلو ولایتونو او اصلي سیمو ته انتقالیږي. دا بهیر که له یوې خوا د افغانستان د کورني وضعیت د ښه والي نښه ده، خو له بلې خوا بیا له ګڼو ننګونو سره هم مخ دی.

وړاندې تر دې چې د ایران او صهیونیستي رژیم ترمنځ وروستی شخړې پیل شي، له ایران څخه د افغان مهاجرینو د ورځني ستنېدو شمېره تر لس زرو تنو پورې رسېده، خو اوس دا شمېره شاوخوا پنځه تر اووه زرو تنوپورې راکم شوې ده .

د دې مهاجرینو د ستونزو د هوارۍ لپاره، په اسلامقلعه کې ۱۲ خدماتي کمېټې جوړې شوې دي، چې عبارت دي له:

د ثبت او راجستر کمیټه

مالي کمیټه چې هرې کورنۍ ته د غړو شمېر ته په کتو نغدي مرستې ورکوي

د اوبو، خوړو او صحت کمیټه

د موقتي اوسېدنې کمیټه

د ترانسپورت کمیټه

د بشري مرستو د جذبولو کمیټه

د دايمي اسکان کمیټه

دا مهال، یادې د اسلام کلا په پوله کې میشت د مها جرینو د را ستنیدو مرکز د پنځه زرو تنو لپاره د موقتي استوګنې ظرفیت برابر کړی دی. ښځې او نارینه په جلا جلا کمپونو کې ساتل کېږي. د دايمي اسکان لپاره هم درې ښارګوټي د هرات ښار په شاوخوا کې په پام کې نیول شوي دي:

۱. کمالالدین ښارګوټی

۲. سعادت ښارګوټی

۳. د زندهجان مهاجرینو ښارګوټی — چې ټول مساحت یې شاوخوا شپږ زره جریبه ځمکه ده.

د اسلامقلعه په سرحدي دفتر کې د شمیرو له مخې، هره میاشت شاوخوا ۱۱۰۰۰ معلول او زیانمن مهاجرین د IOM مؤسسې تر حمایوي چتر لاندې راځي اولګښتونه یې همدا نړیواله موسسه ور کوي .

سره له دې، د مهاجرینو د ستنېدنې په بهیر کې ځینې جدي او د پام وړ ستونزې شته چې باید د ایران د اسلامي جمهوریت چارواکي یې عاجل تعقیب کړي. تر ټولو مهم شکایتونه عبارت دي :

د ایران د سرحدي ځواکونو ناسم چلند، په ځانګړې توګه په دوغارون بندر کې

د دوغارون ښاروالۍ له خوا له مهاجرینو څخه په مختلفو عناوینو لګښتونه اخیستل .

هغه مهاجرین چې اسناد نه لري او د دوغارون پولې ته ځي ، هغوی بیرته د سپین سنګ او نورو کمپونو ته انتقالیږي، حال دا چې د هغوی ستونزې اود قانوني پروسې تطبیق په دوغارون کې هم حلېدلی شي.

د مهاجرینو د اموالو بار وړونکو وسایط له سکن وروسته بیا-تفتیش، ځنډونه او ځورونې، هم د مهاجرینو نارضایتی زیاته کړې ده .

داسې را پورونه هم شته د ځینو مهاجرینو د اموالو راګرځولو په اړه هم تشویشونه زیات شوي ، چې دې کار جدي اندېښنې راپارولې دي.

په پای کې هیله ده چې د ایران اسلامي جمهوریت مسئولین، د موضوع د حساسیت په درک کولو سره او د افغان مهاجرینو د انساني کرامت د درناوي په برخه کې اغېزمن اقدامات ترسره کړي تر څو دا معکوس مهاجرت د دواړو ملتونو ترمنځ د ګډ سوله ییزې فرصتونه نور غښتلي شي.

میوه‌ها نقش اساسی در تقویت سیستم ایمنی بدن دارد

تهیه کننده: عبدالله هروی

با فرارسیدن فصل برداشت میوه‌ها و ازدیاد آن در کشور ما، این موضوع برای شما مخاطب عزیز آورده شده ضمن استفاده از این فرصت جهت کسب مفاد برای خود، برای دهقانان عزیز کشور ما نیز کمک نماییم تا نتیجه‌ی زحماتش را برداشت کند.

میوه‌ها، به گفته‌ی کارشناسان صحی، نقش و تاثیر مستقیم روی سلامتی افراد دارند. زیرا سیستم ایمنی بدن انسان‌ها بخاطر مجهز شدن با امکانات به خاطر مبارزه با ویروس‌ها و سم‌های بیماری‌زا، به ویتامین‌های شامل در میوه‌ها نیاز دارد.

سیستم ایمنی بدن یکی از مهم‌ترین سیستم‌های بدن انسان است که به دفاع از بدن در برابر عوامل بیماری‌زا کمک می‌کند. تغذیه مناسب، به ویژه مصرف میوه‌ها، نقش حیاتی در تقویت این سیستم دارد.

میوه‌ها منبع غنی از ویتامین‌ها و مواد معدنی هستند که برای سلامت سیستم ایمنی ضروری‌اند. ویتامینC، یکی از مهم‌ترین ویتامین‌ها در این زمینه، در میوه‌هایی مانند پرتقال، کیوی، توت‌فرنگی و آم به وفور یافت می‌شود. این ویتامین به تولید گلبول‌های سفید کمک می‌کند، که نقش کلیدی در مبارزه با عفونت‌ها دارند.

علاوه بر ویتامین C، میوه‌ها حاوی ویتامین A و ویتامین E نیز هستند. ویتامین A به حفظ سلامت غشاهای مخاطی کمک می‌کند و ویتامین E به عنوان یک آنتی‌اکسیدان قوی عمل می‌کند که از سلول‌های ایمنی در برابر آسیب‌های اکسیداتیو محافظت می‌کند.

در هوای گرم، میوه‌های خانواده مروارید (Cucurbitaceae) و مرکبات (Rutaceae) به طور خاص مؤثر هستند. در زیر به برخی از این میوه‌ها اشاره می‌شود:

۱. میوه‌های خانواده مروارید (Cucurbitaceae)

- هندوانه: سرشار از آب و الکترولیت‌ها،

برای هیدراتاسیون در گرما بسیار مناسب است.
• خیار: حاوی آب بالا و کم‌کالری، برای خنک کردن بدن مفید است.
۲. میوه‌های خانواده روتا (معمولا تروش اند)
• پرتقال: منبع خوب ویتامین C و آب، برای حفظ هیدراتاسیون و تقویت سیستم ایمنی مفید است.
• لیمو: حاوی ویتامین C و قابلیت خنک‌کنندگی، که به کاهش دما کمک می‌کند.
۳. میوه‌های دیگر
• انبه (آم): به عنوان منبع خوبی از ویتامین‌ها و مواد مغذی، در گرم‌ترین ماه‌ها محبوب است.
• انار: دارای خواص آنتی‌اکسیدانی و آب بالا، برای مصرف در هوای گرم مناسب است.
این میوه‌ها نه تنها به هیدراتاسیون کمک می‌کنند بلکه انرژی و ویتامین‌های لازم را نیز فراهم می‌آورند.
میوه‌ها سرشار از آنتی‌اکسیدان‌ها هستند که به کاهش التهاب و تقویت پاسخ ایمنی کمک می‌کنند. آنتی‌اکسیدان‌ها مانند فلاونوئیدها و کاروتنوئیدها می‌توانند به خنثی‌سازی رادیکال‌های آزاد کمک کنند و از آسیب به سلول‌های ایمنی جلوگیری کنند. میوه‌هایی مانند توت‌فرنگی و انار دارای مقادیر بالایی از این ترکیبات مفید هستند.
میوه‌ها منبع خوبی از فیبر هستند که به بهبود عملکرد روده‌ها و حفظ سلامت میکروبیوم کمک می‌کند. میکروبیوم روده نقش مهمی در تقویت سیستم ایمنی دارد. رژیم غذایی غنی از فیبر می‌تواند به رشد باکتری‌های مفید در روده کمک کند، که در نوبه خود به تقویت سیستم ایمنی کمک می‌کند.
بسیاری از میوه‌ها حاوی آب زیادی هستند که به حفظ هیدراتاسیون (تأمین آب کافی برای بدن و حفظ تعادل مایعات در آن) بدن کمک می‌کند. هیدراتاسیون مناسب برای عملکرد بهینه سیستم ایمنی ضروری است. آب به انتقال مواد مغذی و دفع سموم از بدن کمک می‌کند. میوه‌هایی مانند هندوانه و خیار می‌توانند به تأمین آب مورد نیاز بدن و حفظ هیدراتاسیون کمک کنند.
مصرف میوه‌ها همچنین می‌تواند به کاهش استرس و بهبود خلق و خو کمک کند. استرس مزمن می‌تواند به سیستم ایمنی آسیب برساند. میوه‌ها به دلیل محتوای بالای ویتامین‌ها و مواد معدنی می‌توانند با افزایش سطح انرژی و بهبود خلق و خو، به کاهش استرس کمک کنند.
برای بهره‌مندی از فواید میوه‌ها در تقویت سیستم ایمنی، توصیه می‌شود که از انواع مختلف میوه‌ها استفاده کنید. میوه‌های رنگی معمولاً حاوی طیف وسیعی از ویتامین‌ها و آنتی‌اکسیدان‌ها هستند. به عنوان مثال، شامل میوه‌هایی مانند آلو، شفتالو، پرتقال، کیوی، توت‌فرنگی، انار، سیب و کیله در رژیم غذایی می‌تواند به تقویت سیستم ایمنی کمک کند.
چون انسان، به ویژه در شرایط کنونی، به سیستم ایمنی قوی نیاز دارد، چون هم بیماری‌ها زیاد شده و هم سرایت‌شان بیش‌تر گردیده، می‌طلبد که در راستای تامین نیاز در بخش تقویت سیستم ایمنی، از میوه‌ها استفاده گردد.
میوه‌ها با تأمین ویتامین‌ها، مواد معدنی، آنتی‌اکسیدان‌ها و فیبر غذایی، نقش حیاتی در تقویت سیستم ایمنی بدن ایفا می‌کنند.
مصرف منظم میوه‌ها می‌تواند به حفظ سلامتی و جلوگیری از بیماری‌ها کمک کند. بنابراین، گنجاندن میوه‌ها در رژیم غذایی روزانه یکی از بهترین راه‌ها برای تقویت سیستم ایمنی و بهبود کیفیت زندگی است.
در صورت استفاده از میوه‌ها، هم به سلامتی خود توجه کرده‌ایم، هم دهقان عزیز کشور خویش را حمایت نمودیم و از تلاش‌هایش، قدردانی کرده‌ایم.

بخش دهم

سلسله خاطرات میدان جهاد

روزهای سختی که گذشتند و اینك صبح نزدیك است!

حافظ محمد داود مهاجر

مثـل گل از هـم شـکافم سـینه ر
پیـش تـو آویـزم ایـن آیینـه ر
بـاز خوانـم قصـهٔ پارینـه‌ات
تـازه سـازم داغ‌هـای سـینه‌ات
«علامه اقبال رح»

هنگامی‌که امت غربی با ریاست آمریکا، بر گوشه‌ای از امت اسلامی یعنی افغانستان یورش بردند و همه‌جا را تبدیل به آتش و دود کردند؛ فضا و زمین را اشغال کردند؛ دیگر امیدی باقی نماند. کسی نمی‌توانست حدس بزند که دوباره جهادی آغاز می‌شود و شب‌های تلخ و شیرینی دیگر رقم می‌خورد.

روزهای سختی بود؛ همه از آمریکا و نیروی برتر مادی‌اش متأثر شده بودند؛ حتی بلاد دوست و کشورهای کمک‌کننده نیز به‌صف‌های دشمنان پیوسته بودند. به‌نام مجاهد کسی جایی نداشت و بلکه از بردن نام «طالب» در مجلس و نشست‌های‌شان هراس داشتند. زندان‌ها از مجاهدان طالب پر شده بود و بسیاری از مجاهدان، خود را با تغییر شکل و لباس، در جاهایی مشغول کرده بودند و آنهایی‌که کمی مشهورتر بودند مجبور بودند تا در دهات و یا به بلاد همجوار سفر کنند و زندگی در دیار هجرت را برگزینند.

با وجود این‌همه مشکلات، اما مردانی بودند که دل‌های‌شان می‌گفت: «امید هنوز باقیست» باید جهاد کرد و باید دوباره از نو شروع کرد!

آغاز کردند. آری، با چند عدد تفنگ و چند تیر زنگ‌زده، جرقهٔ جنگی نابرابر در برابر تکنالوژی عصر را زدند!

نبردها شروع شد؛ درمیان دره‌ها و کوه‌ها یک‌یک‌نفر جمع شدند. به خوردن چند عدد خرما، کشک و لوبیا بسنده کردند؛ سنگ‌ها را بالشتِ شب و خاک را رخت‌خواب خویش قرار دادند؛ اما ناامید نشدند و با کمال شجاعت و بهادری، بر پایه‌های استبداد و ظلم تازیدند و از هر گوشه و کناری خون این هیولای غول پیکر را به‌مکیدن گرفتند.

دره‌ها و کوه‌ها برای مجاهدان جای امنی شده بود. نسیم خوش، هوای آزاد و آرزوهای بلندی که در سینه‌ها داشتند، آنها را در بهشتی روحانی داخل کرده بود.

اما مجاهدان مجبور بودند تا احتیاط کامل را نیز درنظر بگیرند و به‌خاطر حفاظت از مراکز بودوباشِ خود، به ترفندهای مختلفی دست بزنند.
ازین باب، چون داخل دره‌ای می‌رفتند، آثار داخل‌شدن در دره را ازبین می‌بردند؛ تا کسی متوجه نشود داخل این دره کسانی وجود دارند.
آب کافی برای نوشیدن، وضو و استحمام نبود؛ برای غذا خوردن نباید دست‌ها را می‌شستیم؛ کار ما تیمم بود، چه وضو می‌خواستیم بگیریم و چه نیازی به غسل واجب می‌داشتیم، باید با سنگ و خاک تیمم می‌کردیم.
شبی از شب‌ها، دل‌دردِ شدیدی مرا فراگرفت. در کنارم دوستی خواب بود؛ بیدار گشت و متوجه شد که من خیلی مضطربم؛ فورا تیمم کرد و دورکعت نماز خواند و دعایی کرد؛ به فضل و کرم الهی، دعای آن مجاهد مستجاب شد و درد دلم با استفراغی آسان حل گردید و دوباره آرامش به بدنم باز گشت. آن شب و دعای آن برادر مجاهدم، هیچ‌گاه از یادم نمی‌رود.
روزهای سختی بود؛ اما دل‌انگیز و زیبا!
قسمتی از شب‌ها را با نغمه‌سرایی بعضی از دوستان و نشیدهای زیبایی که می‌سرودند به‌سر می‌بردیم و تحمل سختی‌ها را خداوند متعال آسان کرده بود.
بعد از گذشت چند سالی که مجاهدان قوی‌تر گشتند و در قریه‌ها و باغ‌ها جا گرفتند، تدریجا سختی‌ها نیز بیشتر شد. چاپه‌ها و شبیخون‌های دشمن بیشتر و بیشتر شد. نه شب محل قرار بود و نه روز!
هنگامی که بی‌سرنشین‌ها و بم‌افکن‌ها فضای منطقه را پر می‌کردند، محل اختفایی برای کسی نمی‌ماند. مجاهدانی بودند که چند شبانه روز می‌گذشت، اما از دست بی‌سرنشین‌ها و طیاره‌های جاسوسی نمی‌توانستند پلکی روی هم بگذارند و استراحتی کوتاه بکنند؛ تا اینکه مورد حمله قرار می‌گرفتند و عموما به‌قافلۀ شهدای آخرت می‌پیوستند؛ جنگی نابرابر بود.
هر روز خبر از چاپه بود و شهادت! هر روز خبر از بمباردمان بود و رفتنِ خوبان! هر روز محبوبی پر می‌کشید و لحظه‌ها، گل‌های رنگارنگ و سرخ چمن را می‌چیدند!
دشمنان زبون، مجاهدانی را که مِقدام و تکاور بودند و بیشتر در جبهه‌های جنگ حضور داشتند، مورد هدف‌های خاصِ بم‌افکن‌ها و موشک‌های هدایت‌شونده قرار می‌دادند. در ظرف مدتی کم، مجاهدان بزرگ و مهمی را از دست دادیم؛ اما هر مجاهدی که کشته می‌شد، مجاهدی دیگر جایش را پر می‌کرد؛ ماهی طول نمی‌کشید که آن مجاهد نیز به‌سوژه‌ای برای دشمن تبدیل می‌گشت و این گل نو عمر نیز ماهی بیشتر عمر نمی‌کرد.
دروازۀ شهادت با پراخی کامل باز شده بود؛ حقا که اُحدی دیگر آغوشش را باز کرده و مصداق آیه‌هائی چون: وَيَتّخذَ مِنكم شُهداء بال‌هایش را پهن کرده بود.
شاعران ما نیز سروده‌های‌شان بیشتر از سرخ‌بودن کاروان‌های شهادت بود.
اما هرچه بود گذشت. همۀ آن امتحاناتِ سخت سپری شدند و نهال امارت اسلامی با نصرت‌های الهی و قربانی‌های مجاهدان و این ملت قهرمان، به درختی تنومند مبدل شد. اکنون سحر آمد و طبق وعده‌های الهی جل‌جلاله: فإنّ مع العُسرِ يُسرًا، همراه با هر سختی آسانی است و طبقِ تفسیر علما، دو آسانی است و اینک آن زمان رسید و ملت ستمدیدۀ ما به مطلوب جهادی‌اش که همان پیروزی و استقلال بود رسید و از یوغ بردگی ملت‌های غربی خود را رهانید و به آزادی حقیقی دست یافت.
{اَلْحَمْدُ للّه الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلا أَنْ هَدَانَا اللّهُ}

آرام‌گاه بی‌بی ستی رحمة الله علیها

 محمدصدیق میر
مدیر عمومی حفظ و مراقبت آبدات تاریخی هرات باستانی

بی‌بی ستی رحمة الله علیها که ذوق و محبت حق سبحانه تعالی در دل جای گرفته بود و از مخلصان و مقربان درگاه رب العالمین به شمار می‌رفت، نامش در زمرۀ مشاهیر بزرگ هرات، ثبت تاریخ است.
بدون شک این عابدۀ صدیقه در زمان خویش مورد حرمت و احترام کافه انام بوده و خلقی بسیار نسبت به خدا جوئی وی، جهت دعا و ثنا و طلب آمرزش و استغفار مراجعه می‌نمودند. مردم این سامان از اینکه ایشان مستجاب الدعوت بوده و دعاهایش مورد قبول درگاه حق سبحانه تعالی قرار می‌گرفته، مراجعه و استفاضه فیض و خیر و برکت می‌نمودند.
بی‌بی ستی رحمة الله علیها، به ابومسلم مروزی عنایت‌ها داشت، از این روی از وی در بلدۀ فاضله هرات باستانی و نیشابور، کارهای حیرت‌انگیز و و موفقیت‌آمیزی سر زده است.
بر بنیاد روایت‌ها، بی‌بی ستی شوهری داشته بنام ابونصر شبرو، که در ابتدا هر دوی‌شان غرق در دزدی و رهزنی بوده‌اند. آخر الامر متوجه اعمال و کردار خویش می‌شود، توبه می‌کند، از مردم بریده و جدا می‌شود، گوشه دنجی گرفته و دل به خالق عالم سپرده، راه راست طاعت و عبادت در پیش می‌گیرد.
این جاست که دروازۀ شفقت و رحمت بی پایان الهی، از غیب به رخش گشوده می‌شود، و در زمرۀ خاصان درگاه رب الجلیل قرار می‌گیرد.

نه مردی است این دزدی و رهزنی
بدین کار واپس تر از هر زنی

فردوسی

در نهایت این بانوی زاهده و پرهیزگار در سال ۱۵۸ هـ جان به جهان آفرین می‌سپارد، و با اعزاز و اکرام توسط مردم متدین هرات، در سر چهارسوی شهر قدیم هرات، اندکی به جانب بازار مس‌گرها یا بازار خوش، احترامانه به دل خاک سپرده شد. خاقان سعید شاهرخ میرزای تیموری که ٤٣ سال بر سریر پادشاهی امپراتوری تیموریان هرات در تخت باغزاغان تکیه زده بود، بر آرامگاهش عمارت عالی و مسجد با جلال بساخت که دوکانداران پیرامونش جهت اداء نماز بدان مسجد رفته و فریضۀ الهی را بجا می‌آوردند.
آرامگام بی‌بی ستی رحمة الله علیها، الی سال ۱۳۷۰ ش در بین دوکانی که در سمت جنوب بارگاه واقع بوده، قرار داشت. اما در سال ۱۳۸۸ ش فرد خیری بنام محمد داود کاکه زاده تحت نظر ریاست اطلاعات و فرهنگ هرات، دوکان‌های پیرامون مزار بی‌بی ستی برداشته شد و آرامگاه در صحن قرار گرفت.
و آخرین مرمتی که بر این بارگاه صورت گرفته است از جانب بنیاد آغاخان بوده که در دهه نود سده چهارده شمسی بوده است.
آرامگاه بی‌بی ستی رحمة الله علیها در وسط سرک قرار گرفته و وسایط از دو سمت شمال و جنوب در حال آمد و شد هستند.
رساله مزارات هرات، حصۀ اول، بسعی مولوی عبدالله قندهاری، سال ١٣٤٦ هـ ، مطبعۀ لاهور، ص ١٨ .

باغچه علم، معرفت و آگاهی

ارشادات ناب

جمع‌آوری:
عبدالله هروی

هدایات قرآنی

خداوند متعال می‌فرماید: شما را از یک تن آفرید، سپس از وی همسر او را آفرید. و برای شما از چارپایان هشت جوره فرو فرستاد. شما را در شکم مادران شما به آفرینشی پس از آفرینشی دیگر هستی می‌بخشد، در میان تاریکی‌های سه گانه. اینست خداوند پروردگار شما، پادشاهی از آن اوست، جز او معبودی نیست. پس چگونه منحرف می‌شوید؟ اگر کافر شوید (یعنی ناسپاسی کنید)، پس بیگمان خداوند از شما بی‌نیاز است، و به کفران (نعمت) بندگان خود خوشنود نمی‌شود. و اگر سپاس گزارید از شما خوشنود می‌شود. هیچ بردارنده بار (گناه) دیگری را برنمی‌دارد. سپس بازگشت شما بسوی پروردگار شماست، و شما را با آنچه می‌کردید آگاه می‌سازد. حقا که او به آنچه در سینه‌هاست دانا می‌باشد. (سوره مبارکه الزمر/ آیه‌های ٦ و ٧).

خداوند متعال می‌فرماید: بگو: « در زمین سفر کنید، و ببینید چطور (خداوند) آفرینش را آغاز کرده است، باز بار دیگر خداوند هستی آخرت را بوجود می‌آورد. حقا که خداوند بر هر چیز تواناست. » هرکه را بخواهد عذاب می‌کند، و به هرکه بخواهد رحم می‌کند. و بسوی او باز گردانیده می‌شوید. (سوره مبارکه عنکبوت/ آیه‌های ٢٠ و ٢١).

خداوند متعال می‌فرماید: و بیاد آور وقتی را که موسی به قوم خود گفت: « نعمتی را که خدا به شما ارزانی کرده به یاد آرید، وقتیکه شما را از فرعونیان نجات داد. به شما عذاب‌های شدیدی می‌رساندند، پسران شما را می‌کشتند و زنان شما را زنده می‌گذاشتند. و در آن برای شما از طرف پروردگار شما آزمایش بزرگی بود. و به یاد آرید وقتی را که پروردگار شما اعلام داشت: « اگر شکر کنید، بیگمان (نعمت خود را) بر شما می‌افزایم. و اگر ناسپاسی کنید، بدون شک عذاب من شدید است. » (سوره مبارکه ابراهیم/ آیات ٦ و ٧).

خداوند متعال می‌فرماید: و (تو) ای انسانِ آرامش یافته. بسوی پروردگارت باز گرد، (در حالَیکه) تو (از او) خوشنودی و او (از تو) خوشنود است. پس در زمرهٔ بندگان (مخلص) من داخل شو. و در بهشت من درآی (سوره مبارکه الفجر، آیه ۲۷ تا ۳۰).

خداوند متعال می‌فرماید: «و [قربانیِ] شتران را برای شما از [جملهٔ] شعایر خدا قرار دادیم؛ در آن‌ها برای شما خیر است پس نام خدا را بر آن‌ها درحالی‌که برپای ایستاده‌اند ببرید و چون به پهلو درغلتیدند از آن‌ها بخورید و به تنگدست [سائل] و به بینوا[ی غیر سائل] بخورانید؛ این‌گونه آن‌ها را برای شما رام کردیم، باشد که شکرگزار شوید.» (سورهٔ حج آیهٔ ۳۶).

خداوند متعال می‌فرماید: بیگمان مؤمنان کسانی‌اند که چون خداوند یاد شود و آیات او برایشان خوانده شود، دل‌های شان سرشار از ترس (خدا) می‌شود، (این آیت‌ها) ایمان‌شان را نیرومندتر می‌سازد و بر پروردگار خود توکل می‌نمایند. آنهاییکه نماز را به تمام و کمال برپا می‌دارند، و از آنچه به ایشان روزی دادیم خرج می‌کنند. هم ایشانند مسلمان راستین، برای ایشان در نزد پروردگارشان درجاتی است و آمرزشی و روزی کریمانه‌ای. (سوره مبارکه الانفال/ ایه‌های ۲ تا ۴).

خداوند متعال می‌فرماید: المر. اینها آیات کتاب (آسمانی) است، و آنچه از پروردگارت به تو نازل شده حق است، ولیکن اکثر مردم ایمان نمی‌آورند. خداوند، آن (ذاتی) است که آسمان‌ها را بدون ستونی که شما آن‌را ببینید بلند کرد، و آنگاه بر عرش مستولی شد. و آفتاب و ماه را رام کرد، همه چیزها تا زمانی معین (به مسیر خود) حرکت دارند. همه کارها را تدبیر می‌کند. آیات (خود) را تفصیل‌وار بیان می‌کند تا باشد، که شما به ملاقات پروردگار خود یقین کنید. (سوره مبارکه الرعد/ آیه‌های ۱ و ۲).

خداوند متعال می‌فرماید: (امر) پروردگار خود را اجابت کنید، پیش از اینکه روزی فرا رسد که برای آن از (عذاب) خداوند بازگشتی نباشد، در آن روز نه پناهگاهی دارید و نه (هم) انکار (کرده می‌توانید). پس اگر روی برتابند، ما ترا (بحیث) نگهبان‌شان نفرستادیم. بر تو جز رساندن (پیام) نیست. چون انسان را از جانب خویش از مرحمتی می‌چشانیم، مباهات می‌کند، اما اگر به او در اثر اعمالی که خود انجام داده مصیبتی برسد، بی‌گمان انسان به ناسپاسی می‌پردازد. (سوره مبارکه الشوری/ آیه های ۴۷ و ۴۸).

خداوند متعال می‌فرماید: «برخی از شما، برخی دیگر را بدگویی و غیبت نکند، آیا یکی از شما دوست می‌دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟ شما کراهت دارید از خوردن گوشت برادر مرده خود، پس از خدا بترسید. یقینا خداوند توبه را می‌پذیرد، بخشده و مهربان است. (سوره الحجرات، آیه ۱۲).

خداوند متعال می‌فرماید: اگر او (یعنی پیامبر صلی الله علیه وسلم) را کمک نکنید، بی‌گمان خداوند او را هنگامی کمک کرد که کافران او را بیرون راندند، (او) دومِ دو نفری بود که در غار بودند، هنگامیکه به یارَ خویش می‌گفت: غم مخور، حقا که خدا با ماست. پس خداوند آرامش خود را بر او نازل فرمود، و او را با لشکرهایی تأیید کرد که آنها را نمی‌دیدید، و کلمهٔ کافران را فروتر ساخت (یعنی ایشان‌را زبون و خوار گردانید)، و کلمهٔ (اراده و حکم) خدا همانست بلندتر، و خداوند صاحب قدرتِ مُنیع (و) باحکمت است. (به جهاد) برآیید،

سبک‌بار یا گران‌بار، و در راه خدا به مال و جان خود جهاد کنید، این برای شما بهتر است اگر بدانید. (سوره مبارکه التوبه/آیه‌های ۴۰ و ۴۱).

پیامبر ﷺ فرمود: سه چیز است که هر کس داشته باشد با آنها حلاوت ایمان را درمی‌یابد: کسی که نزد او خدا و رسولش محبوب‌تر از سایرین باشند؛ و این که کسی را دوست نداشته باشد مگر به خاطر خدا؛ و آن قدر از بازگشت به کفر بد برد بعد از این که او را حق تعالی از آن نجات داده است که از افتادن در آتش بد می‌برد (متفق علیه).

پیامبر ﷺ فرمود: آگاه باشید که در جسد پاره گوشتی است، هرگاه صالح شود، تمام جسد صالح می‌شود و هرگاه فاسد شود تمام جسد فاسد می‌شود، آگاه باشید که آن قلب است (صحیح بخاری).

پیامبر ﷺ فرمود: اگر مؤمن میزان عذابی را که نزد خداوند جل جلاله است بداند، هیچ کس طمعی در بهشتش نخواهد کرد. و اگر کافر میزان رحمتی را که نزد خداست بداند، هیچ کس از رحمتش ناامید نخواهد شد (صحیح مسلم).

پیامبر ﷺ فرمود: هیچ‌کس از شما نمیرد مگر این که گمان خود را نسبت به خداوند متعال جل جلاله نیکو گرداند (صحیح مسلم).

پیامبر ﷺ فرمود: همانا از امت من مفلس کسی است که در روز قیامت در حالی می‌آید که نماز خوانده، روزه گرفته، زکات داده، اما این را دشنام داده، آن را متهم ساخته و مال آن دیگر را خورده و خون آن یکی را ریخته و آن شخص را زده است. پس از حسناتش به این و آن داده می‌شود تا که تمام حسناتش قبل از تصفیه حساب با دیگران خاتمه می‌یابد، آنگاه از گناهان دیگران برداشته شده و بر او انداخته می‌شود و سپس وارد دوزخ می‌گردد (صحیح مسلم).

پیامبر ﷺ فرمود: شخص بر دین دوست خود است، پس باید که یکی از شما بنگرد که با چه کسی می‌نشیند (ابوداود).

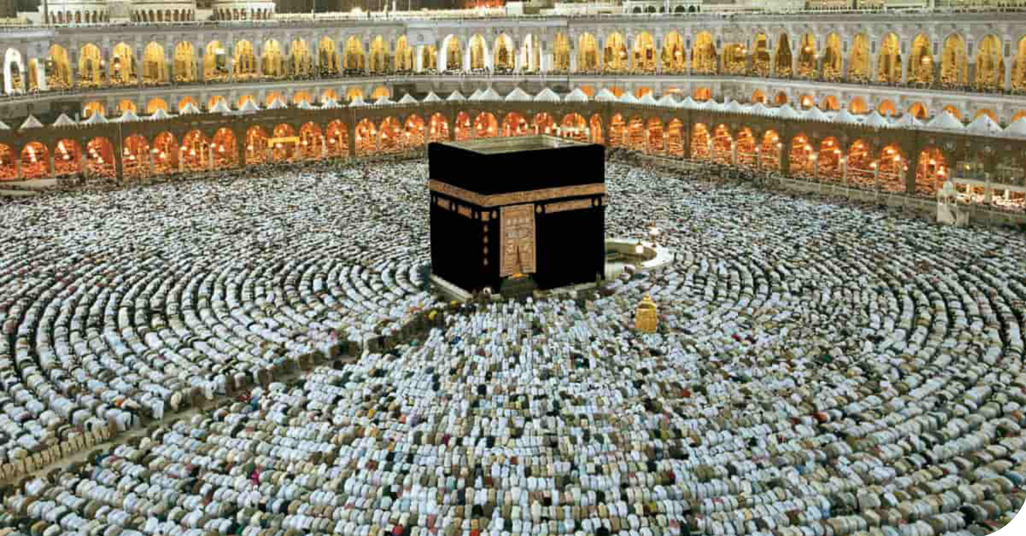
پیامبر ﷺ فرمود: کلید نماز، وضوء است و تحریمه آن تکبیر و تحلیل آن سلام دادن (سنن ابن ماجه).

پیامبر ﷺ فرمود: خوشبخت‌ترین مردم در روز قیامت به شفاعت من کسی است که لااله الا الله را خالصانه از قلب خویش بگوید (صحیح بخاری).

پیامبر ﷺ فرمود: برترین ذکرها لااله الا الله و برترین دعاها الحمدالله است (سنن ابن ماجه).

پیامبر ﷺ فرمود: به من خبر دهید اگر در دروازه یکی از شما نهر آبی باشد که او در آن روزی پنج بار غسل کند، آیا چیزی از چرک بر او باقی می‌ماند؟ گفتند: چیزی از چرک بر او باقی نمی‌ماند. فرمود: این است مثل نمازهای پنج‌گانه که خداوند با آن خطاها را محو می‌کند.

پرسش‌ها و پاسخ‌های شرعی

بخش سی و دوم

کسی‌که در حج دم بر وی لازم شده اما توانایی آن را ندارد چه‌کارکند

علمای‌کرام و مفتیان عظام درباره این مسئله چه می‌فرمایند:

شخصی در حالت احرام حین انجام مناسک حج، جرمی کرد و بر او دم لازم شد اما این شخص برای خریدگوسفند پول نداشت یا اینکه از مسئله آگاه نبود و به خانه برگشت، حکمش چیست؟

الجواب باسم ملهم الصواب

در این مسئله، در کافی بودن صوم در صورت عدم قدرت بر دم، فقهای کرام اختلاف دارند، برخی می‌گویند که بر او دم لازم است و اگر ادای دم بر او به جهت فقر و ناداری متعذر باشد، دم برگردن او باقی می‌ماند اما فرخی دیگر از فقهای کرام در صورت عدم قدرت و توانایی بر دم، فتوی بر جواز وکفایت صوم داده‌اند در این فتوی، رعایت حال ضعفاء و مساکین است.

وفي الرد:

«وما في الظهرية من انه ان عجز عن الدم صام ثلاثة أيام ضعف كما فی البحر». [رد المحتار: ۲۲۸/۲].

قال الرافعی/ في تقريراته:

«قوله: «وما في (الظَّهيرية) من أنَّه إن عجز عن الدم صام ثلاثة أيام ضعيف الخ» ذكر السندی ما نصه قال الشيخ محمد سنبل إذا لم يجد الدم صام ثلاثة أيام كما في المحيط البرهانی والظهيرية ونقل الفارسی نحوه عن الذخيرة قال ونقل شيخنا نحوه عن الاسرار ولا ينافيه ما فـي شرح الطحاوی وغيره أنه يجب الدم لايجـزيه غيره وينبغی أن يحمل علی ما إذا اوجده فما في اللباب وشرحه تبعاً للكبير علی خلافه وما نـی البحر الرائق أيضاً ففيه ما فيه أه قلت: وفی هذا جواب عن قول صاحب البـحر و لم أره لغيرها وفـي الفتوى بـهذا رفق عـلى الضـعفاء و المساكين». [تقريرات رافعي: ۱٦٥/۱].

در پاسخ به بخش دوم مسئله، عرض می‌شود كه قيمت گوسفندی را بفرستد تا از طرف او در حرم ذبح و تصدق شود.

وفي مناسك لملا علي قاری/:

«(ولو ترك من طواف الزيارة أقله....فعليه دم وان اعاده سقط ولو عاد إلى اهله بعث شاة) أی اجزأة أن لا يعود ولايلزم العود بل يبعث شاة أو قيمتها لتذبح عنه في الحرم ويتصدق بها». [مناسك ملا علي قاري: ص ۳٤٧].

و الله أعلم بالصواب

خدا نظر -عفا الله عنه -

دار الافتاء حوزه علميه دار العلوم زاهدان

۱٤۲۰/٥/۲۹هـ.ق

حج اکبر

چه می‌فرمایند علمای دین‌که منظور از حج اکبر چیست؟

الجواب باسم ملهم الصواب

در قرآن کریم آمده است:

﴿ وَأَذَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلنَّاسِ يَوۡمَ ٱلۡحَجِّ ٱلۡأَكۡبَرِ أَنَّ ٱللَّهَ بَرِيٓءٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥۚ فَإِن تُبۡتُمۡ فَهُوَ خَيۡرٞ لَّكُمۡۖ وَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ غَيۡرُ مُعۡجِزِي ٱللَّهِۗ وَبَشِّرِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٣﴾ [التوبة: ٣].

درباره تعیین یوم الحج الاکبر، مفسرین، اقوال مختلفی دارند. به نظر حضرت عبدالله بن عباس، حضرت فاروق اعظم، حضرت عبدالله بن عمر و حضرت عبدالله بن زبیر، مراد از یوم الحج الاکبر «عرفه» است زیرا رسول اکرمﷺ فرمودند: «الحج عرفة» [أخرجه ابوداود: ٢٧٦/١ والترمذی: ١٣٩/١].

برخی می‌گویند که مراد از آن، یوم النحر یعنی دهم ذی الحجه است از نظر برخی از ائمه همچون سفیان ثوری و غیره، هر پنج روز حج مصداق یوم الحج الاکبر هستند که عرفه و یوم النحر در آن داخل‌اند و چون به عمره حج اصغر گفته می‌شود برای ممتاز کردن از آن، به حج، حج اکبر گفته شده است از این معلوم می‌شود که در اصطلاح قرآنی، حج هر سال حج اکبر است.

سالی‌که رسول اکرمﷺ حج کردند از حسن اتفاق، عرفه در روز جمعه واقع شد عوام الناس از این واقعه چنین برداشت کردند که حج اکبر همان است که در آن عرفه در روز جمعه واقع شود و این برداشت درست نیست.

وفي تفسير ابن كثير:

«(يوم الحج الأكبر) وهو يوم النحر الذي هو أفضل أيام المناسك وأظهرها واكبرها جميعاً». [تفسير ابن كثير: ٣٣٣/٢].

وفی الدر المنثور:

وأخرج البخاري تعليقاً وابوداود وابن ماجة وابن جرير وابن المنذر وابن ابی حاتم وابوالشخ وابن مردويه وابونعيم في الحلية: «عَنِ ابْنِ عُمَرَ وَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ النَّحْرِ بَيْنَ الْجَمَرَاتِ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي حَجَّ بِهَذَا ، وَقَالَ: هَذَا يَوْمُ الْحَجِّ الأَكْبَرِ».

وفي الدر المنثور:

و اخرج ابن ابی حاتم و ابن مردويه «عن المسور بن مخرمة ان رسول اللهﷺ قال: يوم عرفة هذا يوم الحج الاكبر».

و اخرج ابن سعد و ابن ابی شيبة و ابن جرير و ابن ابی حاتم و ابوالشيخ: «عن عمر بن الخطاب قال: الحج الأكبر يوم عرفة».

واخرج ابن أبی شيبة: «عن مجاهد قال: كان يقال العمرة هی الحجة الصغرى». [الدر المنثور: ١٢٧/٤].

وفي روح المعانی:

«واما تسمية الحج الموافق يوم عرفة فيه ليوم الجمعة بالأكبر فلم يذكروها وان كان ثواب ذلك الحج زياده على غيره كما نقله الجلال السيوطی في بعض رسائله». [روح المعاني: ٤٧/١٠].

وفي معارف السنن:

«و بالجملة ليس الحج الأكبر في تعبير القرآن والحديث ما اشتهر على الشنة العامة من ان الحج الأكبر ما كان فيه الوقوف بعرفة يوم الجمعة». [معارف السنن: ٤١٧/٦. كذا في امداد المتين: ص٥٠٠].

و الله أعلم بالصواب

خدا نظر -عفا الله عنه-

دار الافتاء حوزه علميه دار العلوم زاهدان

١٤٢٠/٦/٢٢هـ.ق

بخش سی و چهارم

صفحه ویژه شیربچه‌های هندوکش

تهیه و ترجمه: صلاح‌الدین نیمروزی

عید قربان و نذر مهربانی

در دهکده‌ای قشنگ، خانواده‌ای مهربان زندگی می‌کردند. اسم پدر خانواده «عمو رجب» بود و اسم مادر خانواده «فاطمه خانم» که دختر کوچکی داشتند به اسم «مینه».

مینه خیلی مهربان بود و همیشه دوست داشت به بقیه کمک کند. یک روز، نزدیک عید قربان، مینه دید که پدر و مادرش خیلی خوشحال هستند و دارند برای عید آماده می‌شوند. مینه پرسید: «مامان، عید قربان چیه؟»

فاطمه خانم لبخندی زد و گفت: «عید قربان یک روز خیلی مبارک است. در این روز، ما به یاد حضرت ابراهیم (ع) و حضرت اسماعیل (ع) یک حیوان (گوسفند، بز؛ گاو یا شتر) قربانی می‌کنیم و گوشتش را بین فقرا و نیازمندان تقسیم می‌کنیم.»

مینه با چشم‌های گرد شده پرسید: «چرا گوشت را تقسیم می‌کنیم؟»

عمو رجب گفت: «عزیزم، عید قربان یعنی کمک به همدیگر و مهربان بودن با کسانی که ندارند. وقتی ما گوشت قربانی را به فقرا می‌دهیم، آنها هم خوشحال می‌شوند و می‌توانند یک غذای خوشمزه بخورند.»

مینه خیلی خوشحال شد و گفت: «من هم می‌خواهم کمک کنم!»

فاطمه خانم گفت: «تو می‌توانی کمک کنی. می‌توانی اسباب‌بازی‌هایت را جمع کنی و آنهایی که دیگر با آن بازی نمی‌کنی را به بچه‌های فقیر هدیه بدهی.»

مینه قبول کرد و شروع کرد به جمع کردن اسباب‌بازی‌هایش. او تعدادی عروسک، توپ و کتاب داشت. وقتی همه‌ی اسباب‌بازی‌ها را جمع کرد، احساس خیلی خوبی داشت.

روز عید قربان رسید. عمو رجب یک گوسفند قربانی کرد و فاطمه خانم و مینه شروع کردند به بسته‌بندی گوشت‌ها. مینه با دقت گوشت‌ها را داخل بسته‌ها می‌گذاشت و به این فکر می‌کرد که چقدر بچه‌های فقیر خوشحال می‌شوند.

بعد از اینکه همه‌ی گوشت‌ها بسته‌بندی شد، عمو رجب و فاطمه خانم به همراه مینه به درب خانه‌ی فقرا رفتند و گوشت‌ها را بین آنها تقسیم کردند. وقتی مینه خوشحالی را در چشم‌های آن بچه‌ها دید، خیلی خوشنود شد.

شب عید، وقتی مینه داشت می‌خوابید، به این فکر می‌کرد که چقدر خوب است که می‌تواند به بقیه کمک کند. او فهمید که عید قربان فقط قربانی کردن نیست، بلکه مهربان بودن، کمک کردن و به فکر دیگران بودن است.

از آن روز به بعد، مینه همیشه سعی می‌کرد به بقیه کمک کند و مهربان باشد. او می‌دانست که حتی یک کمک کوچک هم می‌تواند یک دنیا شادی به دل بقیه بیاورد.

سفر پرماجرای عثمان به سرزمین مکه

پسر کوچولوی باهوشی به اسم «عثمان» بود که همیشه سوال‌های زیادی در سرش داشت. عثمان با پدربزرگ و مادربزرگش زندگی می‌کرد. یک راز، پدربزرگ عثمان داشت وسایلش را جمع می‌کرد.
عثمان با تعجب پرسید: «پدربزرگ، کجا می‌رای؟»
پدربزرگ لبخندی زد و گفت: «پسرم، دارم می‌رام سفر حج. یک سفر خیلی مهم و پر از معنویت.»
عثمان که تا حالا اسم حج را نشنیده بود، پرسید: «حج دیگر چیست؟»
مادربزرگ عثمان که کنارشان نشسته بود، گفت: «حج یک سفر زیارتی است که مسلمان‌ها به شهر مکه می‌روند. در این سفر، آدم‌ها به خانه‌ی خدا، یعنی کعبه، سر می‌زنند و خدا را عبادت می‌کنند.»
عثمان با کنجکاوی پرسید: «کعبه دیگه چیست؟»
پدربزرگ گفت: «کعبه یک خانه‌ی خیلی مقدس است که همه‌ی مسلمان‌های دنیا به سمت آن نماز می‌خوانند. این خانه را حضرت ابراهیم (ع) و پسرش حضرت اسماعیل (ع) با کمک همدیگر ساختند.»
عثمان که خیلی هیجان‌زده شده بود، گفت: «پدربزرگ، می‌شود منم باهات بیایم؟»
پدربزرگ خندید و گفت: «عزیزم، سفر حج یک کم سخت است و برای بچه‌ها مناسب نیست. اما من وقتی برگشتم، همه‌ی ماجراها را برایت تعریف می‌کنم.»
روز سفر رسید. عثمان پدربزرگش را تا فرودگاه همراهی کرد و باهاش خداحافظی کرد. پدربزرگ به عثمان قول داد که برایش یک هدیه‌ی قشنگ از مکه بیاورد.
وقتی پدربزرگ رفت، عثمان هر روز منتظر بود تا برگردد و از سفرش برایش تعریف کند. بالاخره روز موعود رسید و پدربزرگ از سفر حج برگشت. عثمان با خوشحالی به استقبالش رفت و شروع کرد به پرسیدن سوال‌های مختلف.
پدربزرگ گفت: «پسرم، سفر حج یک تجربه‌ی خیلی قشنگ و معنوی بود. وقتی به مکه رسیدیم، اول به مسجدالحرام رفتیم. یک مسجد خیلی بزرگ و زیبا که کعبه وسطش قرار دارد.»
عثمان با دقت گوش می‌کرد و تصور می‌کرد که چقدر آنجا باید قشنگ باشد. پدربزرگ ادامه داد: «بعد از آن، دور کعبه هفت بار چرخیدیم. به این کار می‌گویند طواف. همه با هم دعا می‌کردیم و از خدا می‌خواستیم که گناهانمان را ببخشد.»
عثمان پرسید: «بعدش چی شد؟»
پدربزرگ گفت: «بعدش رفتیم به صحرای عرفات. یک صحرای خیلی بزرگ که همه آنجا جمع می‌شوند و خدا را عبادت می‌کنند. آنجا خیلی دعا کردم و از خدا خواستم که همه‌ی آدم‌ها را خوشبخت کند.»
عثمان با تعجب پرسید: «چرا توی صحرا؟»
پدربزرگ توضیح داد: «این نشان می‌دهد که همه‌ی ما در برابر خدا یکسان هستیم و هیچ فرقی با هم نداریم. فقیر و غنی، پیر و جوان، همه با هم خدا را صدا می‌زنیم.»
پدربزرگ ادامه داد: «بعد از عرفات، رفتیم به منا و اونجا سنگ‌هایی را به یک ستون پرتاب کردیم. این کار نشان می‌دهد که ما با بدی‌ها و شیطان مبارزه می‌کنیم.»
عثمان پرسید: «یعنی واقعاً شیطان آنجاست؟»
پدربزرگ خندید و گفت: «نه پسرم، شیطان یک نما است. ما با این کار نشان می‌دهیم که همیشه باید در برابر بدی‌ها ایستادگی کنیم.»
پدربزرگ در آخر گفت: «سفر حج یک سفر پر از درس و عبرت است. ما در این سفر یاد می‌گیریم که به خدا نزدیک‌تر باشیم، به همدیگر کمک کنیم و همیشه مهربان باشیم.»
عثمان که خیلی خوشحال بود، از پدربزرگش تشکر کرد و قول داد که وقتی بزرگ شد، حتماً به سفر حج برود. آن شب، عثمان با فکر و خیال قشنگ به خواب رفت و خواب دید که دارد دور کعبه می‌چرخد و خدا را عبادت می‌کند.

بخش چهل و سوم

نگاهی به زندگی‌نامه

شهید طالب العلم محمد موسی «مبارز» تقبله‌الله

ترجمه: محمدصادق طارق

ما جهت آزادی و استقلال کشور، حاکمیت امارت اسلامی و اجرای شریعت مقدس فداکاری‌های بزرگی از خود به جا گذاشته‌ایم؛ عده‌ای سلول‌های تاریک زندان‌ها را تحمل نموده‌اند، عده‌ای جراحت و زخم پذیرفته‌اند، برخی‌ها باروت و آتش به تن بسته‌اند و برخی‌ها مهاجرت کرده و خانواده‌های خود را ترک کرده‌اند. یکی از این افراد نیک‌بخت و نیک‌نام شهید طالب‌العلم محمد موسی مبارز تقبله‌الله بود.

تولد:

شهید محمد موسی تقبله‌الله فرزند گل مرجان و نوه‌ی محمد جان در سال ۱۳۷۶ در روستای رازگرد ولسوالی غوربند ولایت پروان در خانواده‌ای متدین و فقیر دیده به جهان گشود.

آغاز تحصیل:

تحصیلات دینی ابتدائی‌اش را نزد امام مسجد روستای خود آغاز کرد. سپس برای ادامه دادن به تحصیلات دینی خویش راه کشور پاکستان را در پیش گرفت و مدتی در آنجا به تحصیلات دینی خود مشغول بود. وی علاوه بر سفرهای تحصیلی به خارج از کشور، در مدرسه عبدالبای ولایت پروان نزد شیخ مولوی محمد قسیم محمدی و مدارس گوناگون ولایت ننگرهار نیز به تحصیل خویش پرداخته است.

آغاز جهاد:

از آنجائی‌که هر جوان کشور ذوق و شوق دفاع از دین، وطن و ناموس را دارا می‌باشد، جوش و خروش درونی مذکور نیز شهید مبارز تقبله‌الله را مانند عموم جوانان جان‌برکف وادار نمود تا در کنار رسیده‌گی به دروس دینی، از میدان داغ جهاد و سنگر نیز باخبر باشد. ایشان به مولوی عبدالولی حلیم، فرزند کاکای خود که در آن زمان مسئولیت گروپ جهادی قریه دراگرد را به عهده داشت، پیوست و جهاد را شروع نمود.

شهید تقبله‌الله افتخار مبارزه و نبرد با اشغال‌گران

خارجی و غلامان داخلی اداره کابل را در ولایات مختلف کشور به شمول پروان، ننگرهار، لغمان و کابل دارد. او در ولایات ننگرهار و لغمان با پدیده شوم داعش نیز جنگیده است.

سبب و عامل جهاد:

طوری‌که وجدان و ضمیر هیچ مسلمانی به او اجازه نمی‌دهد تا به دین خداوند متعال توهین شود، سرزمین‌اش در اختیار اشغالگران خارجی قرار گیرد، ناموس و عزت‌اش هتک حرمت شود، مراکز زنا و فحشا باز شوند، مشروبات الکلی و اعمال ناپسندانه مشابه ترویج یابد؛ که همه‌تان در جریان هستید تحت صلاحیت اداره کابل، تمام کارهای فوق به صورت عادی و آسان انجام می‌گرفت، بر همین اساس وجدان شهید محمد موسی مبارز تقبله‌الله اجازه نداد تا این همه بدی‌ها را تحمل کند و برای جلوگیری از این اعمال شوم با مجاهدین جان‌برکف امارت اسلامی یک‌جا نشود.

کرامات شهید:

شهید طالب‌العلم محمد موسی مبارز تقبله‌الله چون جوانی بسیار فعال، نورسته، وارسته، شجاع و خدادوست بود دارای کرامات فراوان شهادت است.

کرامت نخست:

افتخار بزرگ شهادت شهید مبارز تقبله‌الله این بود که نام الله بر چهره مبارکش مرقوم شده بود.

کرامت دوم:

بعد از شهادت شهید مبارز تقبله‌الله یک محاسن‌سفید قریه قصه می‌کرد که شب دندانم به شدت درد گرفت، دوا و درمان موجود وطنی هیچ تاثیری نمی‌کرد، تازه چند روزی از شهادت شهید محمد موسی می‌گذشت، ناچار چنین دعایی کردم: "ای شهید موسی! اگر تو در پیشگاه خداوند شهید واقعی هستی، خداوند به خاطر شهادت تو به درد دندانم خاتمه دهد" او می‌افزاید: بعد از این دعا درد دندانم بلافاصله قطع شد.

پیرزنی نیز داستانی شبیه به داستان بالا تعریف می‌کرد. او می‌گفت: "شب مهمان بودم و سرم درد گرفت، چون طاقت درد را نداشتم مجبور شدم دعا نمایم و شهادت محمد موسی مبارز تقبله‌الله را به درگاه خداوند به شکل وسیله تقدیم کنم تا خداوند سردردم را شفا دهد. او می‌افزاید: وقتی این دعا را گفتم و سرم را به بالشت گذاشتم فوراً خوابم برده بود و صبح از خواب بیدار شدم.

مسئولیت جهادی:

شهید مبارز تقبله‌الله مسئولیت جهادی ظاهری نداشت اما در پیشگاه خداوند متعال مسئولیت‌های بزرگی بر عهده داشت که وجود نازنین خود را در راه دین خداوند و سرزمین شیرین فدا نمود تا مسئولیت‌های بنده‌گی‌اش را به سلامت انجام دهد.

شهادت:

شهید محمد موسی مبارز تقبله‌الله در سال ۱۳۹۶ خورشیدی برای دروس دینی خود به ولایت ننگرهار سفر کرد و در آنجا علاوه بر تحصیل در روند فعالیت‌های جهادی‌اش در ولسوالی حصارک نیز سهیم بود. او به دستور رهبر گروپ‌اش می‌خواست برای عملیات آماده شود که ناگهان اشغالگران خارجی شب‌هنگام با کمک اداره کابل، بر وی شبیخون زدند.

پس از یک درگیری سخت که غلامان اداره کابل و مهاجمان آمریکایی با واکنش تند از سوی مجاهدین مواجه شدند و شماری به هلاکت رسیدند شهید مبارز در شب جمعه ۱۳۹۶.۹.۳ همراه با ۱۰ نفر از همرزمانش به شهادت رسید.

نحسبه کذلک و الله هو حسیبه!

د افغانستان اسلامي امارت

بیانیه ها و اعلامیه های رسمی امارت اسلامی افغانستان

اظهارات سخنگوی امارت اسلامی افغانستان در محکومیت حملات رژیم صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی ایران

امارت اسلامی افغانستان حملات اخیر رژیم اسرائیل به خاک جمهوری اسلامی ایران و ترور فرماندهان و دانشمندان هسته‌ای را که نقض آشکار اصول بنیادین حقوق بین‌الملل، به‌ویژه حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشورها محسوب می‌گردد، به‌شدت محکوم می‌نماید.

این اقدام در شرایطی صورت می‌گیرد که مردم مظلوم فلسطین، به‌ویژه در نوار غزه، همچنان در معرض حملات بی‌وقفه و فاجعه‌بار قرار دارند، و رژیم اشغالگر با بی‌اعتنایی به قواعد انسانی و بین‌المللی به این روند ادامه می‌دهد. متأسفانه، استمرار این گونه اقدامات تنش‌زا، وضعیت منطقه را بیش از پیش شکننده و نگران‌کننده ساخته‌است.

امارت اسلامی افغانستان از تمام جهت های ذیدخل می‌خواهد که با مسئولیت‌پذیری و براساس مأموریت محوله در حفظ صلح و امنیت منطقوي، به این موضوع رسیدگی کرده و مانع از گسترش ناامنی و بی‌ثباتی بیشتر در منطقه گردد.

ذبیح الله مجاهد
سخنگوی امارت اسلامی افغانستان
۱۷/۱۲/۱۴۴۶ه ق
۲۳/۳/۱۴۰۴ ه ش - ۱۳ /june/۲۰۲۵

امارت اسلامی افغانستان حملات آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران را محکوم کرد

وزارت امور خارجه امارت اسلامی افغانستان با نشر بیانیه‌ای حملات ایالات متحده آمریکا به تأسیسات هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران را در ادامه حملات

رژیم اسرائیل شدیداً محکوم کرده است.

در این بیانیه، وزارت خارجه نسبت به تشدید بی‌ثباتی در منطقه ابراز نگرانی کرده و تأکید کرده است که نقض حاکمیت ملی و تمامیت ارضی جمهوری اسلامی ایران اقدامی غیرقابل پذیرش می‌باشد.

وزارت امور خارجه امارت اسلامی از تمامی طرف‌های درگیر خواسته است تا از تنش‌زایی بیشتر خودداری کرده و برای حل و فصل اختلافات، به مسیر دیپلماتیک فرصت بدهند

اظهارات سخنگوی امارت اسلامی در مورد گزارش سه ماهه ملل متحد

اخیراً گزارش سه ماهه سازمان ملل متحد به نشر رسیده که در آن در مورد افغانستان معلومات نادرست درج شده است و تلاش صورت گرفته تا در مورد وضعیت جاری افغانستان نگرانی‌ها ایجاد گردد.

ما این گزارش را رد می‌کنیم و آنرا گزارش تهیه شده براساس معلومات نادرست و به منظور پروپاگند می‌دانیم.

اکنون نسبت به هر زمان دیگر امنیت در افغانستان بهتره شده است و مردم با آرامش زندگی می‌کنند. متاسفانه از ملل متحد و سایر آدرس‌های مشابه آن همیشه در مورد افغانستان تصویر نادرست ارائه می‌گردد، تلاش صورت می‌گیرد که حالات افغانستان نابسامان جلوه داده شود، در خصوص پیشرفت‌های آن چشم‌پوشی صورت گیرد و با بزرگ‌نمایی رویدادهای کوچک، برای مردم تشویش ایجاد گردد.

در گزارش ملل متحد، حوادث جنایی نیز حوادث امنیتی تعبیر شده است، در حالیکه این‌گونه رویدادهای جنایی در کشورهای دیگر نسبت به افغانستان بیشتر انجام می‌شود.

به مرد خود اطمینان می‌دهیم که با تبلیغات حلقات مغرض در رابطه به امنیت و ثبات کشور خود نگران نشوند، زیرا افغانستان نسبت به هر زمان دیگر در امنیت کامل قرار داد و مردم در زیر سایه نظام اسلامی به زندگی خود ادامه می‌دهند.

تنها در شب‌ها و روزهای عید گذشته، دو میلیون افغان سفرهای سیاحتی در داخل کشور انجام داده‌اند که نمایانگر امنیت، ثبات و احساس آرامی مردم می‌باشد.

ذبیح الله مجاهد
سخنگوی امارت اسلامی افغانستان
۱۴۴٦/۱۲/۲۴هـ ق
۱۴۰۴/۳/۳۱هـ ش ـ ۲۱/٦/۲۰۲۵ م

بزم شعر و ادب

بهار آرزوها

ای وطن! بوی بهار و بوی باران می‌دهی
بوی مِهر و بوی مهتاب درخشان می‌دهی

بازتاب نور دارد، ذره - ذره خاک تو
بوی عشق و بوی علم و بوی عرفان می‌دهی

باغ عزت؛ سبز گشت و خار ذلت؛ خشک شد
ای بهار آرزوها! بوی قرآن می‌دهی

جوهر باطل‌ستیزی در ضمیرت زنده است
(بوی شمشیر خدا) و بوی ایمان می‌دهی

قامتت با کهکشان‌ها؛ می‌کند همشانه‌گی
بوی تاریخ قشنگِ سربلندان می‌دهی

ماهِ میهن! گام گام تو، گل و گلزار شد
بوی‌آزادی و آرامی و عمران می‌دهی

بعد ازاین این ملت پژمرده و بی‌چاره را
لاجورد از سینه‌ی کوه بدخشان می‌دهی

عبدالله حامد تاتار

کاش ما را روی دل یک دم سوی دلبر شدی
از سر شوریده سودای جهان کمتر شدی

کاش آب دیده امروزت به دامان ریختی
تا ترا هر قطره فردا جامی از کوثر شدی

عشق در خرگاه هستی آتشی افروختی
سوختی این خویشتن بینی و خاکستر شدی

فیض آب دیده نتوان یافت در آب وضو
کاش زاهد را به جای ریش مژگان تر شدی

استعانت خواه در کارت همه از مستعان
تا ببینی کز همه در کار لایق تر شدی

گر نکردی فیض روح القدس موسی را مدد
کی به خود اژ در عصا گشتی عصا اژ در شدی

سالک عجز و انکسار بیش بایستی ترا
تا دعا مقبول درگاه جهان داور شدی

میر غلام قادر سالک

ما همه در طلسم پنداریم
جسم بی‌جان چو نقش دیواریم

بس که با خود جفا روا داریم؛
رحم بر هیچ‌کس نمی‌داریم

مردمی نیست چون به دیده ما،
در شب و روز مردم آزاریم

تا به کَی ره رویم سر به هوا
سنگ از پیش پا نبرداریم

در ره زندگیٌ پر خَم و پیچ،
بار داریم و لیک بی‌کاریم

گه چو گرداب گِرد خود گردیم،
گه چو امواج مست و سرشاریم

همچو گل خنده می‌زنند به ما،
بس به چشم جهانیان خاریم

یار از ما رمیده خاطر شد،
دید وقتی که یارِ اغیاریم

شکوهٔ ما به لب نمی‌آید،
همچو بیمارِ بی پرستاریم

به جهان چشم مهربانی نیست،
ورنه ما بی‌دوا و بیماریم

در بهار امید و فصل شدن،
چون نهالان بی‌بَر و باریم

عشق همراه ما نمی‌سازد،
چون به دام هوس گرفتاریم

با کم و بیش عالم اوهام ؛
چارهٔ ما همین که ناچاریم

حیدری وجودی

از میدان صبر میدان جهاد زاید. و جهاد باز کوشیدنست با نفس و با دیو و با دشمن. قوله تعالی: «و جاهدوا فی اللّه حق جهاده». و جهاد را سه رکنست : با دشمن بتیغ، و با نفس بقهر، و با دیو بصبر. مجاهدان بتیغ سه‌اند: کوشنده مأجور، و خسته مغفور، و کشته شهید. و مجاهدان با نفس سه‌اند: یکی می‌کوشد او از ابرار است، و یکی می‌یاود او از اوتادست، و سیم بازرسته او از ابدالست. و مجاهدان با دیو سه‌اند: یکی بعلم مشغول او از مقربانست، و یکی بعبادت مشغول او از صدیقانست، و یکی بزهد مشغول او از اولیایانست.

خواجه عبدالله انصاری
صد میدان - میدان هشتم جهادست

Series of Memories of Jihad Field / Part 10
Hard Days That Passed, and Now the Morning Is Near!

 Hafiz Mohammad Dawood Muhajir

When the Western people, led by the USA, attacked a part of the Islamic people, it means Afghanistan, turning everything into fire and smoke, occupied both land and sky. It felt like all hope was gone. Nobody could have guessed that a new wave of resistance (Jihad) would start again, bringing bitter and sweet nights.

Those were difficult days; people were deeply affected by America and its powerful military force. Even friendly countries and those who once offered support had joined the side of the invaders. There was no place for Mujahid, and people were even afraid to say the word Talib in meetings or gatherings.

Prisons were full of Taliban fighters. Many of them had to hide their identity by changing their clothes and appearance, working in secret. Some of the more well-known ones had to escape to villages or cross the border into neighboring countries, choosing to live in exile.

The Tomb of Bibi Sati (may Allah have mercy on her)

 Mohammad Sediq Mir

General Manager of the Preservation and Care of Historic Monuments of Ancient Herat Bibi Sati (may Allah have mercy on her) whose her heart was filled with love and devotion of Allah Almighty. She was known as one of the sincere and close servants of Allah and is recognized in history as one of the respected figures of Herat.

There's no doubt that during her time, she was greatly respected and honored by all. Many people, moved by her closeness to Allah, would come to her for prayers, praises, and to seek forgiveness. The people of the area believed that her prayers were always accepted by Allah, and so they would visit her seeking blessings, goodness, and spiritual benefit.

Eternal Lives / Part 43:
A Glimpse into the Biography of the Martyr Knowledge-Seeker, Mohammad Musa Mubariz (May Allah accept him)

 Translated by: Mohammad Sadiq Tareq

To gain the freedom and independence of our country, establish the Islamic Emirate, and implement the sacred Islamic law, we have made many sacrifices. Some have endured dark prison cells, others have suffered wounds, some wore explosives on their bodies, and others migrated and left their families behind. One of these respected and fortunate individuals was the martyr and knowledge student Mohammad Musa Mubariz (may God accept him).

Birth: Mohammad Musa (may Allah accept him) was the son of Gul Marjan and the grandson of Mohammad Jan. He was born in the year 1376 (solar yead), in the village of Razgard, Ghorband district, Parwan province. He came from a religious and poor family.

Beginning of His Education: He started his basic religious education with the imam of the local mosque in his village. Later, he traveled to Pakistan to continue studying religion and spent some time there deepening his knowledge. Besides his studies abroad, he also studied in the Abdul Bai school in Parwan province under Sheikh Mawlawi Mohammad Qasim Mohammadi and in various religious schools in Nangarhar province.

Sacrifice as an Enduring Tradition and History Breaking Idols

 Author: Dr. Fazal Rahman Fiqhi

Human beings are naturally inclined to worship, it's part of their inner nature. This quality has always been clear throughout all of human history. That's why the divine wisdom behind creating humans and jinn is stated in the Holy Quran: " I did not create jinn and humans except to worship Me" (Quran, Adh-Dhariyat: 56).

Worship Allah, which is deeply rooted in human nature, shows itself in different ways through people's actions. Because of that, Islamic scholars have described worship as being of different kinds: spoken, physical, and financial. One example of financial worship in Islam is sacrifice (Qurbani). This is a time-based form of worship, meaning it's performed at a specific time during the days of Eid al-Adha. As Eid al-Adha approaches, we decided to share some thoughts about this religious duty, which is one of the divine symbols.

The concept of sacrifice

The sacrifice, which is called (Adhiyah) in Arabic, is the name of the animal that is slaughtered on the days of Eid al-Adha. However, in the terminology of Islamic jurisprudence, sacrifice is the slaughter of a specific animal that is beheaded at a specific time with the intention of reward. In other words, sacrifice is the beheading of one of the animals on the days of Eid that is slaughtered for the pleasure of Allah Almighty. (Zuhaili: Vol. 4, Vol. 2702).

The Role of Family in Shaping Personality and Social Behavior

 Author: Professor Hamidullah Ebrahimi

The family, as the first place where a child is educated, plays a very important role in shaping a person's personality and social behavior. This article talks about how families affect different parts of a person's character and behavior, and it explores the reasons and factors involved.

The family is the first and most important social institution where a child grows up. It has a strong and lasting impact on the child's emotional and mental development. It also helps shape the person's basic behaviors, values, and beliefs all of which begin within the family environment.

The home environment should be designed in a way that gives children the chance to grow, feel confident, and feel safe.

Fruits Play an Important Role in Strengthening the Immune System

 Prepared by: Abdullah Herawi

With the arrival of the fruit harvest season and the abundance of fruits in our country, this topic has been shared with you, dear reader, to encourage you to make this opportunity for your own benefit, and also to support our hardworking farmers so they can see the result.

According to health experts, fruits have a direct and positive effect on people's health. That's because the human immune system needs the vitamins found in fruits in order to be strong and able to fight off viruses and harmful toxins.

The immune system is one of the most important systems in the human body, helping to defend the body against pathogens. Proper nutrition, especially fruit consumption, plays a vital role in strengthening this system.

Self-Sufficiency; The Role of National Projects in Building an Independent Afghanistan

 Author: Shafiqa Amiri

Afghanistan is a country with a rich history but wounded by decades of war, political changes, and economic dependency. Today, more than ever, Afghanistan needs the idea of "self-sufficiency". This word might still seem vague to many, but in reality, it's the only way to achieve lasting stability and freedom from dependence.

In the past few decades, Afghanistan has mostly been known as a consuming country that relies heavily on foreign aid. This dependence has not only weakened the country's economic stability but also questioned its political position and decision-making independence on a regional and global level. In such a situation, focusing on national projects to achieve self-sufficiency is absolutely necessary.

National Security and Territorial Integrity

 Author: Ahmadullah Jalali

National security and territorial integrity are considered the most fundamental requirements for sustainable development, political stability, and social well-being in any country. In today's complex world; where security threats have evolved from traditional forms into compound (hybrid), asymmetric, and cyber threats, protecting these two vital pillars depends more than ever on having security forces (including military, disciplinary, border guards, and intelligence units) that are equipped with the latest technology and trained at the highest professional levels.

This article deeply explores the crucial role of two key elements—advanced equipment and continuous high-quality training—in empowering security forces to effectively defend borders, respond to emerging threats, maintain internal order, and ultimately ensure national security and territorial integrity. The main argument is that smart and consistent investment in modernizing equipment and improving the quality of training is not a cost, but rather a strategic necessity, and an essential investment for national survival and prosperity.

Crime Prevention

 Author: Professor Jamshid Aslan

Crime prevention is one of the most important goals of legal and social systems around the world. Its main purpose is to reduce the occurrence of crimes and create lasting safety in society. In criminal law and criminology, this concept refers to a set of legal and non-legal actions taken to stop crimes from happening.

Definition and Types of Crime Prevention: Crime prevention is divided into two categories:

Criminal Prevention: This involves using punishment or the threat of punishment to prevent crimes. This type of criminal is dividing into general prevention; aims to scare the public, and specific prevention; aims to reform the criminals.

Non-Legal Prevention: Involves non-repressive and non-violent actions, including social, cultural, economic, and educational programs that try to stop crime before it even happens.

The Resistance of Gaza People vs Global Arrogance

 Author: Dr. Suliman Ibn Amar-Translator: Moustafa Twakoli

We are witnessing an unprecedented catastrophe for Muslims in this modern age, in terms of injustice, wide volume, and its consequences, surpasses all the recorded massacres and tragedies in history. More than six times the number of bombs and explosives dropped on Hiroshima and Nagasaki in 1945 have been unleashed on the Gaza Strip, targeted by relentless assaults of Zionists.

The aggressor Israel, has dropped more than 79,000 tons of explosives on Gaza. In comparison, the number of American bombs dropped on Japan was less than 13,000 tons. The bombs used in Gaza were not standard international weapons, but they were advanced bombs supplied by the main criminals and terrorists, namely the United States of America, to the occupying Israeli regime.

These dangerous bombs have destroyed buildings and towers, melted bodies, and brought darkness to all forms of life. Nothing was survived; no human, no tree, not even a stone.

A Review on the Principle of Legality of Crime and Punishment in Afghanistan Criminal Law

 Author: Professor Abdul Rasoul Rahimyar

Summary

The principle of legality of crime and punishment is one of the fundamental rules in criminal law. According to this principle, no action is considered a crime unless it has been defined by law before it was committed. Likewise, no punishment can be imposed unless it is based on the law. This principle, influenced by Islamic Sharia and is reflected in Afghanistan's Constitution and criminal laws. This article explores the concept, importance, historical movement, criticisms, and the role of this principle in Afghanistan and Islamic criminal law.

Preface

Criminal law, as an important branch of law, always aims to balance maintaining social order with protecting individual rights. The principle of legality of crimes and punishments is the cornerstone of this system, ensuring that people are only held responsible and punished within the framework of approved and pre-established laws. This principle not only prevents judges and governments from acting arbitrarily, but also guarantees individual freedoms and fair criminal justice. In this research, various aspects of this principle in Afghan law system and its alignment with Islamic principles will be examined.

The Rise of Nuclear Weapons is a Threat to Human Life
What is the Current State of Countries' Arsenals?

 Analyst: Abdullah Herawi

In the current world, just as advancements have been made, dangers to humanity have also increased. Among the most serious is the expanding presence of nuclear weapons, which has seen a notable increase over the past 12 months.

According to Euronews, experts from the Stockholm International Peace Research Institute reported a rise in the number of nuclear weapons and warned that the era of nuclear disarmament may be coming to an end.

Opening Statement

Regional Stability Benefits Everyone

Despite the progress made in today's world, it has become more dangerous for humanity than ever before. It means that as the world has advanced in many areas, dangerous and powerful weapons have also become more common.

In the past few months, there have been brutal assaults on the Gaza Strip by Zionist regime forces. These attacks have caused the deaths of thousands of people, left many more wounded, and created a serious lack of food, medicine, and other essentials for those affected.

These disorders in the region, which were intensified by Zionist regime, not only led to human and financial losses but also expanded in scope, reaching the government of Iran as well.

But what is important and vital for the region and the countries in the region is stability. Stability that can play a vital role in the development and progress of countries through the expansion of comprehensive cooperation in various sectors.

The continent of Asia, and especially the regions of Central, South, and West Asia, which are connected to our dear country Afghanistan, has abundant mineral and economic resources. If managed properly and with stability in the region, these resources will not only meet the needs of the countries in accordance with national and international principles and laws but will also pave the way for sustainable development.

Instability and conflict are not in the interest of any power in the region, but the opposite is also possible. Any country that is in disarray has an economic and psychological impact on its neighbors and the countries of the region.

If we look at the process of formation of human civilizations in the region, we see that these civilizations, from ancient Balkh, the center of Aryans, to Mesopotamia, the Levant, Egypt, and other ancient civilizations of the region, were all formed in these regions because the opportunities existed, and the Eastern Renaissance that took place in Afghanistan indicates that this region has good opportunities and advantages.

Afghanistan as Region Economic-Driven

Author: Ismail Amini-Professor of Herat University

It is evident that forecasting incidents and analyzing political and economic events have become more complex and difficult in the modern era than in the past, due to increasing complications, the involvement of many actors, and various emerging factors influencing international relations.

The current international system is unclear, constantly changing, and still taking shape. It's very different from the simple, bipolar structure of the Cold War period in terms of its grounds and ruling paradigm. The rapid changes and its deep effects on political entities and their surroundings have made it difficult for international relations theories to explain or predict events. As a result, global interactions and decision-making have become more complicated and multi-dimensional.

خدمات بی‌وقفه برای استقبال از مهاجرین

رسیدگی به مهاجرین بازگشته، یکی از بزرگ‌ترین مسئولیت‌های هر نظام با ثبات و مردمی‌ست. امارت اسلامی افغانستان، در این بخش نه تنها با احساس مسئولیت، بلکه با عمل‌کرد سریع، دقیق و همه جانبه، خدمات مهمی ارائه کرده است.

با آغاز بازگشت مهاجرین از کشورهای همسایه، کمیسیون عالی بر اساس هدایت مقام رهبری امارت اسلامی به ریاست معاونیت اداری ریاست الوزراء؛ محترم مولوی عبدالسلام حنفی تشکیل شد که از ابتدای آغاز کار تا به حال، خدمات ارزنده‌ای و کلانی برای مهاجرین ارائه کرده است.

در کمپ عمری تورخم که اخیرا در مدتی بسیار کم در تورخم ساخته شده، تنها در مدت چند هفته، خدمات اساسی و بنیادی برای هزاران مهاجر بازگشته مهیا گردیده است. ساخت یک کمپلکس اداری عصری در مدت فقط ۱۵ روز، ایجاد شبکۀ آب‌رسانی با هزینۀ بیش از ۱۱ میلیون افغانی، و تکمیل شبکۀ برق‌رسانی ۲۴ ساعته با هزینۀ چند میلیون افغانی، نشان می‌دهد که رسیدگی به مهاجرین در محور توجه مسئولین امارت اسلامی قرار دارد.

فعالیت کلینیک‌های مجهز از جمله کلینیک ۲۰ بستر، که در کنار تداوی مریضان عاجل حتی عملیات‌های کوچک را نیز انجام می‌دهد، از توجه خاص به صحت و سلامتی حکایت دارد. همچنان، فراهمسازی زمینۀ تعلیم برای صدها کودک بازگشته، چه پسر و چه دختر، نمایان‌گر سرمایه‌گذاری نظام بر آینده‌ای روشن و تعلیمیافته است.

این خدمات تنها به کمپ تورخم محدود نمی‌باشد. در ولایات مختلف کشور چون فاریاب، جوزجان، سرپل، بلخ، تخار و کندز، شهرک‌هایی برای مهاجرین اعمار گردیده که زمینۀ بودوباش عزتمند و مستقل را برای آنان فراهم ساخته است. ایجاد چنین شهرک‌ها، گامی‌ست عملی در راستای اسکان مهاجرین.

از سوی دیگر، ثبت دقیق معلومات مهاجرین شامل تحصیلات، مهارت‌ها و توانایی‌های مسلکی آنان، زمینه را برای برنامه‌ریزی هدفمند در راستای تعلیم مسلکی، ایجاد کار و جذب در ارگان دولتی مهیا ساخته است. این نوع تعامل بیانگر آن است که رسیدگی به مهاجرین، نه تنها یک اقدام عاجل، بلکه بخشی از نقشۀ کلان نظام برای بازسازی جامعه و اقتصاد است.

به‌طور کلی، امارت اسلامی افغانستان با این خدمات متداوم و همه‌جانبه، چهره‌ای از یک نظام خدمت گزار، آینده‌نگر و متعهد را به نمایش گذاشته است. اگر این مسیر با همین جدیت و اخلاص ادامه یابد، نه تنها زخمهای مهاجرت التیام خواهد یافت، بلکه بازگشت به وطن به فرصتی برای رشد، امید و آبادی مبدل خواهد شد.

سخن روز وبسایت الاماره

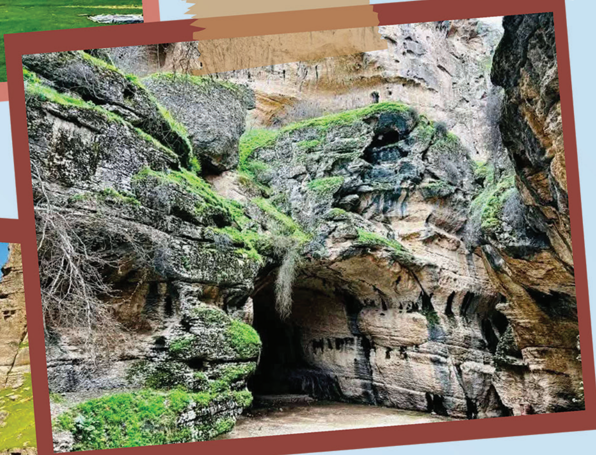
HAQIQAT

Islamic, Political & Jihadi Bimonthly Magazine

Volume: 12, Issue: 5, July & August 2025

دره انگشت شاه
ولسوالی سنچارک
ولایت سرپل

ارتباط با ما

واتساپ ۰۰۹۳-۷۹۴۳۶۹۲۹۹

ایمیل haqiqat.mag@gmail.com

ایمیل مجله تنها آدرس دریافت مقالات نویسندگان می‌باشد.

توئیتر Twitter.com/HaqiqatMagazine

تلگرام T.me/haqiqatmagazine